

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ziņojums par tirgus analīzi

Eiropas Komisijas 2007. gada 17. decembra ieteikumā 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK, minētais tirgus:

Nr.7 – balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos

Rīga, 2011.gada septembris

Satura radītājs

1. Ievads	4
1.1. Izmantotā terminoloģija, jēdzieni un definīcijas.....	4
1.2. Elektronisko sakaru likums.....	5
1.3. Noteikumi	6
1.4. Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību	6
1.5. Ieteikums.....	7
2. Tirgus Nr.7 analīzes pirmā kārtā.....	7
2.1. Tirgus analīzes pirmās kārtas gaita	7
2.2. Tirgus Nr.7 analīzes pirmās kārtas rezultāti	9
2.3. Pirmajā tirgus analīzes kārtā piemērotās saistības	9
3. Tirgus Nr.7 analīzes otrā kārtā.....	13
3.1. Tirgus Nr.7 analīzes otrās kārtas gaita	13
3.2. Tirgus Nr.7 analīzes otrās kārtas rezultāti.....	13
4. Konkrētais tirgus	16
4.1. Ieteikumā minētais tirgus.....	16
4.2. Attiecīgie pakalpojumi.....	16
5. Tirgus definēšana.....	17
5.1. Apskatāmā pakalpojuma novērtējums	17
5.1.1. Vai savienojumu pabeigšanas pakalpojumi visos mobilajos tīklos komersantiem veido vienotu tirgu?.....	17
5.1.2. Vai mobilie virtuālie operatori ir iekļauti tirgū Nr.7?.....	17
5.1.3. Vai 2G un 3G pakalpojumi veido vienotu tirgu?.....	18
5.1.4. Vai īsziņas un datu pārraide mobilos tīklos ir iekļautas tirgū Nr.7?.....	19
5.1.5. Vai radiokomunikāciju tīkli ir iekļauti tirgū Nr.7?	20
5.2. Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums	20
5.3. Tirgus definēšanas rezultāti	20
6. Tirgus Analīze.....	21
6.1. Tirgus dalījums	21
6.2. Šķēršļi ienākšanai tirgū vai ekspansijai	21
6.3. Komersanta lielums (īpatsvars tirgū).....	21
6.4. Nepietiekama kompensējošā pirkspēja vai tās trūkums	21
6.5. Potenciālās konkurences trūkums	22
6.6. Rezultāti	23
7. Komersanti ar būtisku ietekmi tirgū	23
7.1. Situācija tirgū.....	23
7.2. Tirgus dalībnieki	24
7.3. Piedāvātie pakalpojumi un tarifi	25
7.3.1. Latvijas Mobilais Telefons SIA	25
7.3.2. SIA „Tele2”	25
7.3.3. SIA „BITE Latvija”	26
7.3.4. AS „Telekom Baltija”	26
7.3.5. Komersanti, kuriem līdz šim nav noteikta būtiska ietekme tirgū Nr7	27
7.4. Komersanti ar būtisku ietekmi tirgū	30
8. Būtiska ietekme tirgū	32

8.1. Speciālu prasību (saistību) noteikšana komersantiem	32
8.2. Saistības	33
8.2.1. Caurredzamības saistības	33
8.2.2. Vienlīdzīgas attieksmes saistības	33
8.2.3. Atdalītas finanšu uzskaites saistības	34
8.2.4. Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības.....	34
8.2.5. Pienākumi un saistības attiecībā uz pieļūvi elektronisko sakaru tīklam	34
8.3. Komersanti ar būtisku ietekmi tirgū	35
8.3.1. „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2”, SIA „BITE Latvija” un AS „Telekom Baltija” saistību efektivitātes analīze	35
8.3.2. „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2”, SIA „BITE Latvija” un AS „Telekom Baltija” uzliktās saistības	37
8.3.3. AS „Telekom Baltija”	38
8.3.4. Komersanti, kuri nesen ienāca tirgū.....	39
9. EK piezīmes	42
9.1. Pirmajā tirgus analīzes kārtā izteiktās piezīmes.....	42
9.2. Otrajā tirgus analīzes kārtā izteiktā piezīmes.....	43
10. Nacionālā konsultācija	45
11. Konkurences padomes viedoklis.....	45
12. Secinājumi.....	45
Saīsinājumi.....	47

1. Ievads

Lai veicinātu konkurenci elektronisko sakaru nozarē Elektronisko sakaru likums (turpmāk – ESL), ņemot vērā Eiropas Savienības regulējumu, deleģē Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk - Komisija) tiesības definēt konkrētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus (tirgu definēšana), veikt definēto tirgu analīzi konkurences novērtēšanai šajos tirgos, noteikt elektronisko sakaru komersantus (turpmāk – komersants) ar būtisku ietekmi tirgū (turpmāk – BIT), kā arī piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt speciālas prasības (saistības) komersantiem, kuru ietekme konkrētajā tirgū atzīta par būtisku (saistību noteikšana).

1.1. Izmantotā terminoloģija, jēdzieni un definīcijas

Tirgus definēšana ir ekonomiska rakstura analīze, kurā izmanto Eiropas Savienības administratīvo un Eiropas Savienības Tiesas juridisko pieredzi.

Definējot konkrētos tirgus elektronisko sakaru nozarē, tiek analizētas komersantu veiktās darbības tirgū. ESL definē elektronisko sakaru komersantu kā komersantu, kas veic divu veidu darbības – nodrošina elektronisko sakaru tīklu vai sniedz elektronisko sakaru pakalpojumu (turpmāk – pakalpojums).

ESL definē minētās darbības šādā veidā:

- elektronisko sakaru tīkla nodrošināšana – elektronisko sakaru tīkla izveide, attīstīšana, ekspluatācija, kontrole un piekļuves nodrošināšana tam;
- elektronisko sakaru pakalpojums – pakalpojums, kuru parasti nodrošina par atlīdzību un kurš pilnīgi vai galvenokārt sastāv no signālu pārraidīšanas elektronisko sakaru tīklos.

Definējot konkrētos tirgus atbilstoši konkurences tiesībām, ir jāidentificē:

- visi tie pakalpojumi, kas veido identificējamu tirgus produktu (preču vai pakalpojumu tirgi);
- ģeogrāfiskā teritorija, kurā tiek sniegtas preces vai pakalpojumi (ģeogrāfiskie tirgi).

Definējot konkrētos tirgus atbilstoši Eiropas Savienības praksei, ir jāidentificē tirgus funkcionālais līmenis:

- tirgi, kuros produkti tiek piedāvāti vairumtirdzniecībā (vairumtirdzniecības produktu tirgi);
- tirgi, kuros produkti tiek piedāvāti mazumtirdzniecībā (mazumtirdzniecības produktu tirgi).

Elektronisko sakaru nozarē tirgus sadalījums funkcionālā līmenī tiek izmantots tādēļ, ka regulējums, ko Komisija var piemērot vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības produktu tirgiem, atšķiras. Elektronisko sakaru nozarē vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek sniegti pakalpojumi, ko viens komersants sniedz citiem komersantiem, un parasti tā ir daļa no elektronisko sakaru tīkla nodrošināšanas – pakalpojumi, kas tiek sniegti, nodrošinot piekļuvi un starpsavienojumu vai tālākpārdošanas veikšanai. Savukārt mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek sniegti pakalpojumi galalietotājiem. Atbilstoši ESL abonents ir fiziska vai juridiska persona, kas ir noslēgusi līgumu ar elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju par

konkrētu elektronisko sakaru pakalpojumu saņemšanu, bet galalietotājs ir elektronisko sakaru pakalpojumu lietotājs, kas šos pakalpojumus neizmanto elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšanai citām personām.

Komisija, definējot konkrētos tirgus, izvērtē gan mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgus, gan attiecīgos vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgus. Komisija, veicot tirgu definēšanu un analīzi, var noteikt prioritāri analizējamus tirgus un/vai vairāku tirgu grupas (klasterus).

1.2. Elektronisko sakaru likums

Tirgus definēšanas un analīzes process pamatojas uz ESL:

- ESL 1. panta 7. punkts paredz, ka BIT ir tāds komersanta stāvoklis tirgū, kas līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim.
- Ņemot vērā komersantu sniegto informāciju un elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus analīzes rezultātus, Komisija saskaņā ar ESL 31. panta otro daļu nosaka, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tā pieņem lēmumu par analīzes rezultātā konstatētajām problēmām adekvātu un samērīgu speciālu prasību piemērošanu, saglabāšanu, grozīšanu vai atcelšanu komersantiem Komisijas noteiktajā kārtībā. Saskaņā ar ESL 31. panta trešo daļu, ja Komisija konstatē, ka tirgū pastāv efektīva konkurence, tā nepiemēro vai atceļ speciālās prasības komersantiem ar BIT. Saskaņā ar ESL 31. panta ceturto daļu, ja Komisija konstatē, ka tirgū nepastāv efektīva konkurence, tā saskaņā ar ESL 29. pantu nosaka komersantus, kuriem šajā tirgū ir būtiska ietekme.
- ESL 29. panta pirmā daļa nosaka, ka Komisija pēc elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus definēšanas un tirgus analīzes var noteikt komersantus, kuriem ir būtiska ietekme konkrētā tirgū. Komisija savu lēmumu pārskata ik reizi, kad tiek veikta elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus definēšana un tirgus analīze.
- ESL 29.panta otrā daļa paredz, ka Komisija var atzīt, ka komersantam ir BIT, ja tas individuāli vai kopā ar citiem komersantiem šajā tirgū atrodas tādā stāvoklī, kas ir līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim, tas ir, ekonomiska spēka stāvoklī, kas tam līdz zināmam līmenim ļauj rīkoties neatkarīgi no citiem komersantiem, lietotājiem vai galalietotājiem. Izvērtējot, vai viens vai vairāki komersanti ir dominējošā stāvoklī tirgū, Komisija ievēro Eiropas Komisijas (turpmāk - EK) izstrādātas tirgus analīzes un BIT novērtēšanas vadlīnijas.
- ESL 29. panta trešā daļa paredz, ka komersantam, kuram ir būtiska ietekme atsevišķā tirgū (pirmais tirgus), var būt būtiska ietekme arī saistītā tirgū (otrais tirgus), ja saikne starp šiem diviem tirgiem ļauj ietekmi vienā tirgū paplašināt uz otru (saistīto) tirgu, tādējādi nostiprinot komersanta ietekmi tirgū. Lai to novērstu, Komisija var noteikt saistības piekļuves vai starpsavienojumu jomā.
- ESL 30. panta pirmā daļa paredz, ka Komisija, ievērojot elektronisko sakaru pakalpojumu ģeogrāfisko dalījumu un citus valstī esošus īpašus apstākļus, kā arī EK ieteikumu par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, nosaka konkrētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus.

- ESL 30. panta otrā daļa paredz, ka, nosakot konkrētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus, Komisija konsultējas ar komersantiem Komisijas noteiktajā konsultāciju kārtībā un, ja nepieciešams, ar Konkurences padomi.
- Saskaņā ar ESL 30. panta trešo daļu, nosakot no ieteikumā minētajiem tirgiem atšķirīgus tirgus, Komisija pirms attiecīga lēmuma pieņemšanas ievēro ESL 8.panta pirmās daļas 13.punktu. Ja EK, izvērtējusi Komisijas lēmuma projektu par elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus definēšanu, norāda, ka tas radīs šķēršļus vienotam Eiropas Savienības tirgum vai neatbilst Eiropas Savienības tiesību aktiem, Komisija atliek lēmuma pieņemšanu uz diviem mēnešiem, lai saņemtu EK viedokli. Ja Komisija saņem EK viedokli par lēmuma projektu, tas sešu mēnešu laikā no EK lēmuma pieņemšanas datuma saskaņā ar šo viedokli lēmuma projektu groza vai atsauc. Ja Komisija lēmuma projektu groza, tas organizē publiskās konsultācijas ar tirgus dalībniekiem un saskaņā ar ESL 8.panta pirmās daļas 13.punktu atkārtoti paziņo EK par grozīto lēmuma projektu.
- Saskaņā ar ESL 31.¹ pantu, ja Komisija par tāda plānotā lēmuma projektu vai plānoto pasākumu kopumu attiecībā uz tirgus definēšanas vai analīzes procedūrām, kurš var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un kura mērķis ir uzlikt, grozīt vai atcelt kādu operatora pienākumu, saņem EK paziņojumu, kurā norādīti iemesli, kāpēc lēmuma projekts vai plānoto pasākumu kopums var radīt šķēršļus iekšējam tirgum, vai saņem norādījumus par tā neatbilstību Eiropas Savienības tiesību aktiem, Komisija lēmumu vai plānoto pasākumu kopumu nepieņem vēl trīs mēnešus pēc EK paziņojuma. Ja šāds paziņojums netiek sniegts, Komisija var pieņemt lēmumu vai plānoto pasākumu kopumu, pēc iespējas ņemot vērā EK, Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādes vai citu valstu regulatoru ieteikumus.

1.3. Noteikumi

Lai veiktu nepieciešamos pasākumus tirgus definēšanai un tirgus analīzei, ESL paredz Komisijai tiesības izdot šādus noteikumus:

- Noteikumus par publisko konsultāciju kārtību ar tirgus dalībniekiem saskaņā ar ESL 8. panta pirmās daļas 11. punktu un 30. panta otro daļu;
- Noteikumus par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību saskaņā ar ESL 31. panta pirmo daļu.

1.4. Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību

Saskaņā ar Komisijas ar 2010.gada 14.jūlija lēmuma Nr.1/11 apstiprinātiem Noteikumiem par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību (turpmāk – Noteikumi), komersanti iesniedz Komisijai katru gadu līdz 1. augustam informāciju par esošā kalendārā gada 1. pusgadu un līdz 1. februārim informāciju par iepriekšējā kalendārā gada 2. pusgadu, pilnīgi un precīzi aizpildot Noteikumu 1. pielikumu.

Komisija, izvērtējot informāciju, kuru komersanti ir iesnieguši saskaņā ar Noteikumu 5. un 6.punktu, nosaka tos komersantus, kuru attiecīgā sniegtā elektronisko sakaru

pakalpojuma kopējais īpatsvars ir ne vairāk kā 95% dilstošā secībā no attiecīgā elektronisko sakaru pakalpojuma sniegšanas kopējiem ieņēmumiem un kuri iesniedz Komisijai tiem nosūtītās 2.pielikuma veidlapas. Saskaņā ar Noteikumu 7. punktu Komisija nosūta visiem komersantiem, kurus Komisija noteikusi par komersantiem ar BIT, attiecīgajam konkrētajam tirgum atbilstošas 2.pielikuma veidlapas un saskaņā ar Noteikumu 8.punktu Komisija nosūta 2.pielikuma veidlapas vismaz četriem tiem komersantiem, kuru katra īpatsvars no kopējiem ieņēmumiem no attiecīgo elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas dilstošā secībā ir vislielākais.

1.5. Ieteikums

2007. gada 28. decembrī EK publicēja 2007.gada 17.decembra ieteikumu 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK (turpmāk – Ieteikums).

Ieteikumā ir minēti 7 tirgi:

Mazumtirdzniecības līmenī:

1. piekļuves nodrošināšana publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām un juridiskām personām.

Vairumtirdzniecības līmenī:

2. savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
3. savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā;
4. vairumtirdzniecības piekļuve (fiziskai) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopēju vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā vietā;
5. platjoslas piekļuve vairumtirdzniecībā;
6. nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība;
7. balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos (turpmāk – tirgus Nr.7).

Ieteikums nosaka, ja konkrētais preču vai pakalpojumu tirgus nav iekļauts Ieteikumā, valsts pārvaldes iestādēm jānodrošina, ka tiek ņemti vērā šādi trīs kumulatīvi kritēriji:

- a) augsti un ilglaicīgi šķēršļi ienākšanai tirgū; tie var būt strukturāli, juridiski vai regulatīvi;
- b) tirgus struktūra, kas nav vērsta uz efektīvu konkurenci attiecīgā laikposmā. Piemērojot šo kritēriju, jāizpēta konkurences stāvoklis aiz ienākšanas šķēršļiem;
- c) piemērojot tikai konkurences tiesības vien, nevar pienācīgi labot attiecīgās tirgus nepilnības.

2. Tirgus Nr.7 analīzes pirmā kārtā

2.1. Tirgus analīzes pirmās kārtas gaita

Pamatojoties uz ESL, Komisija definēja un analizēja 17 no 18 tirgiem, kuri ir minēti EK 2003. gada 11. februāra 2003/311/EK ieteikumā par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK:

Mazumtirdzniecības līmenī:

- Tīrgus Nr.1: piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām;
- Tīrgus Nr.2: piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana juridiskām personām;
- Tīrgus Nr.3: fiziskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes balss telefonijas pakalpojumu, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tīrgus Nr.4: fiziskām personām publiski pieejami starptautisko balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tīrgus Nr.5: juridiskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tīrgus Nr.6: juridiskām personām publiski pieejami starptautisko balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tīrgus Nr.7: nomāto līniju minimālā kopa.

Vairumtirdzniecības līmenī:

- Tīrgus Nr.8: savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
- Tīrgus Nr.9: savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā;
- Tīrgus Nr.10: tranzīta pakalpojumi publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
- Tīrgus Nr.11: atsaistīta piekļuve (t.sk. daļēja piekļuve) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus;
- Tīrgus Nr.12: platjoslas piekļuves vairumtirdzniecība;
- Tīrgus Nr.13: nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība;
- Tīrgus Nr.14: nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecība;
- Tīrgus Nr.15: piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajos mobilajos telefonu tīklos;
- Tīrgus Nr.16: balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos;
- Tīrgus Nr.18: apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem.

Ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 27.jūnija regulas Nr.717/2007 par viesabonēšanu publiskajos mobilo telefonsakaru tīklos Kopienā stāšanās spēkā 2007. gada 30. jūnijā, Komisijai zuda pienākums analizēt tirgu Nr.17: nacionālais tirgus starptautiskajai viesabonēšanai publiskajos mobilajos tīklos.

Komisija uzsāka tirgus analīzes pirmo kārtu ar datu vākšanas procesu 2005. gada rudenī. Pēc pirmo trīs tirgu (tirgi Nr. 8 – 10) definēšanas un analīzes Komisija 2006. gada 31. martā paziņoja EK par rezultātiem un 2006. gada 28. aprīlī saņēma EK atbildes vēstuli ar komentāriem. Ņemot vērā EK komentārus, Komisija 2006. gada 30. jūnijā lēma par komersantiem ar BIT un par piemērojamām saistībām un pienākumiem visos trīs tirgos.

Laika posmā līdz 2007.gada 5. oktobrim Komisija bija paziņojusi EK par visiem tirgiem elektronisko sakaru nozarē, izņemot tirgu Nr. 17, un pieņēmusi lēmumus par komersantiem ar BIT un par tiem piemērojamām saistībām, pienākumiem. Par vēl septiņiem tirgiem EK izteica savus komentārus, par pārējiem tirgiem komentāru nebija.

2.2. Tirgus Nr.7 analīzes pirmās kārtas rezultāti

Komisija 2006.gadā konstatēja, ka tirgū Nr.7 (bijušais tirgus Nr.16) nepastāv efektīva konkurence un ir vairāk kā viens komersants ar būtisku ietekmi, jo tirgū Nr.7 jeb bijušajā tirgū Nr.16 katrs publiskais telefonu tīkls ir definējams kā atsevišķs konkrētais tirgus.

Pirmajā tirgus analīzes kārtā Komisija noteica četrus šādus komersantus par komersantiem ar BIT Nr.7:

- „Latvijas Mobilais Telefons” SIA (2006. gada 13.oktobra lēmums Nr.257 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Mobilais Telefons” būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Mobilais Telefons” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū”, (turpmāk - Lēmums Nr. 257));
- SIA „Tele2” (2006. gada 13.oktobra lēmums Nr.258 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Tele2” būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Tele2” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū”, (turpmāk - Lēmums Nr. 258));
- AS „Telekom Baltija” (2006. gada 13.oktobra lēmums Nr.259 „Par akciju sabiedrības „Telekom Baltija” būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas akciju sabiedrības „Telekom Baltija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū” (turpmāk -Lēmums Nr. 259));
- SIA „BITE Latvija” (2007.gada 7.marta lēmums Nr.47 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BITE Latvija” būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BITE Latvija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū” (turpmāk - Lēmums Nr. 47)).

2.3. Pirmajā tirgus analīzes kārtā piemērotās saistības

a) „Latvijas Mobilais Telefons” SIA

Komisija Lēmumā Nr.257 nolēma:

1. Noteikt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA kā komersantu ar būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas „Latvijas Mobilais Telefons” SIA individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū.
2. Noteikt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA piekļuves saistību nodrošināt komersantiem starpsavienojumu un piekļuvi elektronisko sakaru tīklam vai ar to saistītiem elementiem tā, lai komersantiem būtu iespēja saņemt balss savienojumu pabeigšanas „Latvijas Mobilais Telefons” SIA individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā pakalpojumus un vismaz šādus pakalpojumus:

- 2.1. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas ierīkošana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.2. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas abonēšana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.3. kopēja izvietošana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.4. ieejas atvēršana vai slēgšana uz numuru vai numuru diapazonu balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.5. signalizācijas nodrošināšana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.6. tehnisko iespēju novērtēšana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.7. tehniskā ierīkošana, lai nodrošinātu balss savienojumu pabeigšanu „Latvijas Mobilais Telefons” SIA individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā;
 - 2.8. savienojuma ierīkošana balss savienojumu pabeigšanai „Latvijas Mobilais Telefons” SIA individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā.
3. Noteikt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA caurredzamības saistību izstrādāt un publicēt starpsavienojumu pamatpiedāvājumu saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu.
 4. Noteikt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA piekļuves saistību un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu nodrošināt balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus katram komersantam, kas to pieprasa, un piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuri nodrošina līdzvērtīgus elektronisko sakaru pakalpojumus. Noteikt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA pienākumu sniegt citiem komersantiem balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem „Latvijas Mobilais Telefons” SIA pats nodrošina elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju sev (*self-service*), saistītajiem komersantiem vai partneriem, un tādā pašā kvalitātē.
 5. Noteikt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību aprēķināt pakalpojumu sniegšanas izmaksas un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem un ar to saistītiem pakalpojumiem, kuru ieņēmumi no sniegšanas, aprēķinot tos par katru pakalpojumu atsevišķi, iepriekšējā pārskata gadā pārsniedza divpadsmit tūkstošus latu.
 6. Noteikt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību iesniegt Komisijai pēc Komisijas pieprasījuma pakalpojumu tarifu un izmaksu pamatojumu.
 7. Noteikt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību tuvināt balss savienojuma pabeigšanas un ar to saistīto pakalpojumu tarifu pakalpojumu sniegšanas izmaksām.
 8. Noteikt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA pienākumu veikt starpsavienojumu jomā atsevišķu darbības uzskaiti saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku.

b) SIA „Tele 2”

Komisija Lēmumā Nr.258 nolēma:

1. Noteikt SIA „Tele2” kā komersantu ar būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas SIA „Tele2” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū.
2. Noteikt SIA „Tele2” piekļuves saistību nodrošināt komersantiem starpsavienojumu un piekļuvi elektronisko sakaru tīklam vai ar to saistītiem elementiem tā, lai komersantiem būtu iespēja saņemt balss savienojumu pabeigšanas SIA „Tele2” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā pakalpojumus un vismaz šādus pakalpojumus:
 - 2.1. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas ierīkošana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.2. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas abonēšana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.3. kopēja izvietošana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.4. ieejas atvēršana vai slēgšana uz numuru vai numuru diapazonu balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.5. signalizācijas nodrošināšana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.6. tehnisko iespēju novērtēšana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 2.7. tehniskā ierīkošana, lai nodrošinātu balss savienojumu pabeigšanu SIA „Tele2” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā;
 - 2.8. savienojuma ierīkošana balss savienojumu pabeigšanai SIA „Tele2” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā.
3. Noteikt SIA „Tele2” caurredzamības saistību izstrādāt un publicēt starpsavienojumu pamatpiedāvājumu saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu.
4. Noteikt SIA „Tele2” piekļuves saistību un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu nodrošināt balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus katram komersantam, kas to pieprasa, un piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuri nodrošina līdzvērtīgus elektronisko sakaru pakalpojumus. Noteikt SIA „Tele2” pienākumu sniegt citiem komersantiem balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem SIA „Tele2” pats nodrošina elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju sev (*self-service*), saistītajiem komersantiem vai partneriem, un tādā pašā kvalitātē.
5. Noteikt SIA „Tele2” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību aprēķināt pakalpojumu sniegšanas izmaksas un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem un ar to saistītiem pakalpojumiem, kuru ieņēmumi no sniegšanas, aprēķinot tos par katru pakalpojumu atsevišķi, iepriekšējā pārskata gadā pārsniedza divpadsmit tūkstošus latu.

6. Noteikt SIA „Tele2” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību iesniegt Komisijai pēc Komisijas pieprasījuma pakalpojumu tarifu un izmaksu pamatojumu.
7. Noteikt SIA „Tele2” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību tuvināt balss savienojuma pabeigšanas un ar to saistīto pakalpojumu tarifus pakalpojumu sniegšanas izmaksām.
8. Noteikt SIA „Tele2” pienākumu veikt starpsavienojumu jomā atsevišķu darbības uzskaiti saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku.

c) AS „Telekom Baltija”

Komisija Lēmumā Nr.259 nolēma:

1. Noteikt AS „Telekom Baltija” kā komersantu ar būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas AS „Telekom Baltija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū.
2. Noteikt AS „Telekom Baltija” saistību publiskot spēkā esošos tarifus par šādiem starpsavienojuma pakalpojumiem:
 - 2.1. balss savienojuma ierīkošana to pabeigšanai AS „Telekom Baltija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā;
 - 2.2. savienojuma minūtes pabeigšana.
3. Noteikt AS „Telekom Baltija” saistību publiskot tarifus ne vēlāk kā desmit dienas pirms to stāšanās spēkā šādiem starpsavienojuma pakalpojumiem:
 - 3.1. savienojuma ierīkošana to pabeigšanai AS „Telekom Baltija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā;
 - 3.2. savienojuma minūtes pabeigšana.
4. Noteikt AS „Telekom Baltija” pienākumu ar šā lēmuma stāšanās spēkā iesniegt Komisijai šā lēmuma 2.punktā noteiktos tarifus.
5. Noteikt AS „Telekom Baltija” pienākumu iesniegt Komisijai šā lēmuma 3.punktā noteiktos tarifus vismaz desmit dienas pirms to stāšanās spēkā.
6. Noteikt AS „Telekom Baltija” vienlīdzīgas attieksmes pienākumu sniegt komersantiem balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus AS „Telekom Baltija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem AS „Telekom Baltija” pats sniedz elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju saistītajiem komersantiem un partneriem, un tādā pašā kvalitātē.

d) SIA „BITE Latvija”

Komisija Lēmumā Nr.47 nolēma:

1. Noteikt SIA „BITE Latvija” par komersantu ar būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas SIA „BITE Latvija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū.
2. Noteikt SIA „BITE Latvija” saistību publiskot spēkā esošos tarifus par šādiem starpsavienojuma pakalpojumiem:
 - 2.1. balss savienojuma ierīkošana to pabeigšanai SIA „BITE Latvija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā;
 - 2.2. savienojuma minūtes pabeigšana.
3. Noteikt SIA „BITE Latvija” saistību publiskot tarifus ne vēlāk kā desmit dienas pirms to stāšanās spēkā šādiem starpsavienojuma pakalpojumiem:
 - 3.1. savienojuma ierīkošana to pabeigšanai SIA „BITE Latvija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā;
 - 3.2. savienojuma minūtes pabeigšana.
4. Noteikt SIA „BITE Latvija” pienākumu ar šā lēmuma stāšanos spēkā iesniegt Komisijai šā lēmuma lemjošās daļas 2.punktā noteiktos tarifus.
5. Noteikt SIA „BITE Latvija” pienākumu iesniegt Komisijai šā lēmuma lemjošās daļas 3.punktā noteiktos tarifus vismaz desmit dienas pirms to stāšanās spēkā.
6. Noteikt SIA „BITE Latvija” vienlīdzīgas attieksmes pienākumu sniegt komersantiem balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus SIA „BITE Latvija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem SIA „BITE Latvija” pats sniedz elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju saistītajiem komersantiem un partneriem, un tādā pašā kvalitātē.

3. Tirgus Nr.7 analīzes otrā kārtā

3.1. Tirgus Nr.7 analīzes otrās kārtas gaita

Pamatojoties uz ESL, Komisija definēja un analizēja visus 7 tirgus, kuri ir minēti Ieteikumā.

3.2. Tirgus Nr.7 analīzes otrās kārtas rezultāti

Tirgus analīzes otrajā kārtā Komisija 2009.gadā konstatēja, ka tirgū Nr.7 joprojām nepastāv efektīva konkurence un ir vairāk kā viens komersants ar BIT, jo tirgū Nr.7 katrs publiskais telefonu tīkls ir definējams kā atsevišķs konkrētais tirgus.

Otrajā tirgus analīzes kārtā Komisija secināja, ka joprojām 4 komersantiem bija BIT Nr.7:

1. „Latvijas Mobilais Telefons” SIA
Ropažu iela 6
Rīga, LV-1039
2. SIA „Tele2”
Mūkusalas iela 41b
Rīga, LV-1004
3. AS „Telekom Baltija”
Biķernieku iela 18
Rīga, LV-1039
4. SIA „BITE Latvija”
Duntes iela 17a
Rīga, LV-1005

Nemot vērā tirgus Nr.7 analīzes rezultātus un eksistējošās konkurences problēmas, Komisija uzskatīja,

- nebija nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Tele2” ar lēmumu Nr.258 noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus;
- nebija nepieciešams grozīt vai atcelt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA ar lēmumu Nr.257 noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus;
- nebija nepieciešams grozīt vai atcelt AS „Telekom Baltija” ar Lēmumu Nr.259 noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus.
- bija nepieciešams piemērot SIA „BITE Latvija” saistības tādā apjomā, kādā tās ir piemērotas SIA „Tele2” un „Latvijas Mobilais Telefons” SIA;

Nemot vērā veiktos secinājumus par SIA „BITE Latvija”, Komisija 2010.gada 10.februāra lēmumā Nr.49 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BITE Latvija” būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BITE Latvija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū” (turpmāk – Lēmums nr.49) nolēma:

1. Noteikt SIA „BITE Latvija” piekļuves saistību nodrošināt komersantiem starpsavienojumu un piekļuvi elektronisko sakaru tīklam vai ar to saistītiem elementiem tā, lai komersantiem būtu iespēja saņemt balss savienojumu pabeigšanas SIA „BITE Latvija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā pakalpojumus un vismaz šādus pakalpojumus:
 - 1.1. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas ierīkošana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 1.2. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas abonēšana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;

- 1.3. kopēja izvietošana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 1.4. ieejas atvēršana vai slēgšana uz numuru vai numuru diapazonu balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 1.5. signalizācijas nodrošināšana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 1.6. tehnisko iespēju novērtēšana balss savienojumu pabeigšanas nodrošināšanai;
 - 1.7. tehniskā ierīkošana, lai nodrošinātu balss savienojumu pabeigšanu SIA „BITE Latvija” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā;
 - 1.8. savienojuma ierīkošana balss savienojumu pabeigšanai SIA „Tele2” individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā.
2. Noteikt SIA „BITE Latvija” caurredzamības saistību izstrādāt un publicēt starpsavienojumu pamatpiedāvājumu saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu.
 3. Noteikt SIA „BITE Latvija” piekļuves saistību un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu nodrošināt balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus katram komersantam, kas to pieprasa, un piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuri nodrošina līdzvērtīgus elektronisko sakaru pakalpojumus. Noteikt SIA „BITE Latvija” pienākumu sniegt citiem komersantiem balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem SIA „BITE Latvija” pats nodrošina elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju sev (*self-service*), saistītajiem komersantiem vai partneriem, un tādā pašā kvalitātē.
 4. Noteikt SIA „BITE Latvija” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību aprēķināt pakalpojumu sniegšanas izmaksas un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem un ar to saistītiem pakalpojumiem, kuru ieņēmumi no sniegšanas, aprēķinot tos par katru pakalpojumu atsevišķi, iepriekšējā pārskata gadā pārsniedza divpadsmit tūkstošus latu.
 5. Noteikt SIA „BITE Latvija” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību iesniegt Komisijai pēc Komisijas pieprasījuma pakalpojumu tarifu un izmaksu pamatojumu.
 6. Noteikt SIA „BITE Latvija” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību tuvināt balss savienojuma pabeigšanas un ar to saistīto pakalpojumu tarifus pakalpojumu sniegšanas izmaksām.
 7. Noteikt SIA „BITE Latvija” pienākumu veikt starpsavienojumu jomā atsevišķu darbības uzskaiti saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku.

4. Konkrētais tirgus

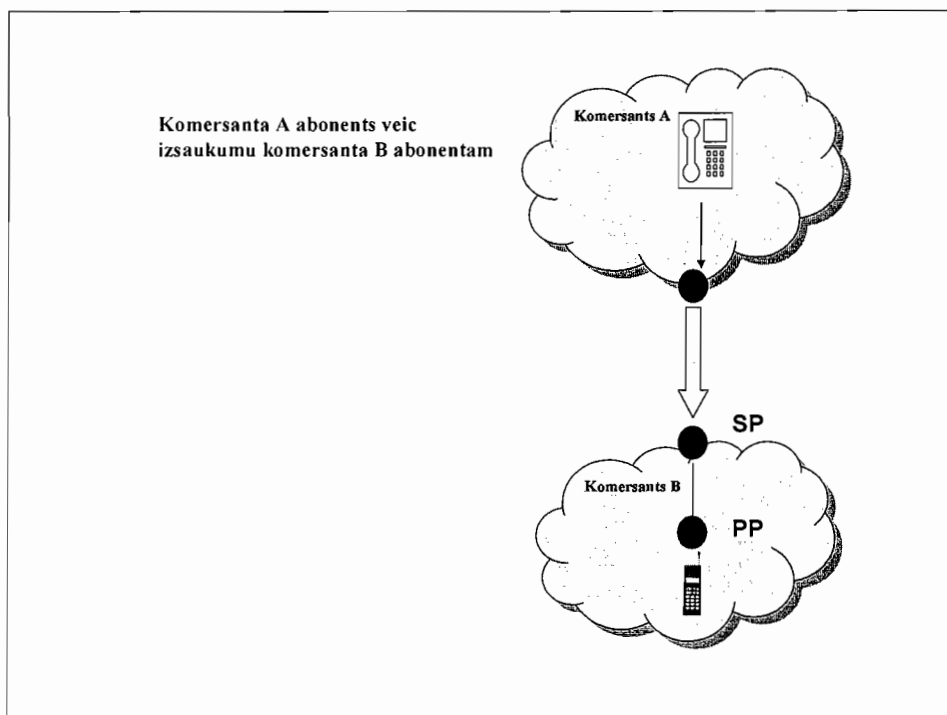
4.1. Ieteikumā minētais tirgus

Ziņojums sagatavots par šādu Ieteikumā minēto tirgu: balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos (tirgus Nr.7).

4.2. Attiecīgie pakalpojumi

Balss savienojuma pabeigšanas pakalpojums ir komersanta B sniegts vairumtirdzniecības pakalpojums, kas nodrošina ienākošās noslodzes maršrutēšanu uz pieslēguma punktiem komersanta B elektronisko sakaru tīklā no pēdējās komutatīvās iekārtas pirms pieslēguma punkta, kuru var izmantot starpsavienojumam (SP), līdz pieslēguma punktam (PP). Pakalpojuma lietotāji ir citi komersanti (piemēram, komersants A), kuri nodrošina publisko telefonu tīklu.

1. attēls: Savienojumu pabeigšana

5. Tirgus definēšana

5.1. Apskatāmā pakalpojuma novērtējums

Lai definētu un nodalītu konkrētos starpsavienojumu tirgus, jāapskata šādi jautājumi:

5.1.1. Vai savienojumu pabeigšanas pakalpojumi visos mobilajos tīklos komersantiem veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizvietojamības novērtējums:

Komersants, kas pieprasa savienojumu pabeigšanas pakalpojumus vienā noteiktā tīklā, negūtu papildu labumu, izmantojot savienojumu pabeigšanas pakalpojumus citā tīklā.

Lietotāji vēlas veikt izsaukumus uz citiem mobilajiem tīkliem. Ja kāds no komersantu tīkliem nav sasniedzams, komersantam draud ne tikai lietotāju aizplūšana, bet arī reputācijas jautājumu skaidrošana. Lietotāji var izmantot citu izvēlēto komersantu vai nepieprasīt operatora iepriekšējas izvēles pakalpojumu no operatoriem, kuri nevar nodrošināt lietotājiem iespēju veikt izsaukumus visiem tam nepieciešamajiem mobilajiem tīkliem. Maz ticams, ka parastos apstākļos lietotājs slēgs līgumu par pakalpojumu izmantošanu ar komersantu, no kura tīkla lietotājam nav iespējams veikt izsaukumus tam nepieciešamajiem citiem lietotājiem. Iespējams, ka iepriekš teiktais lietotājam pašlaik nav svarīgi, tomēr šādā kontekstā piedāvātais pakalpojums nav pilnvērtīgs.

Piedāvājuma puses aizvietošanas novērtējums:

Katrs individuālais publiskais mobilais tīkls veido atsevišķu tirgu, jo nav iespējama situācija, ka citi komersanti ar sev pieejamām jaudām un tīkliem varētu aizvietot savienojumu pabeigšanas pakalpojumus cita komersanta tīklā.

Tātad savienojumu pabeigšanas pakalpojumi visos komersantu mobilajos tīklos neveido vienotu tirgu, bet katrs individuālais publiskais mobilais tīkls veido atsevišķu tirgu.

5.1.2 Vai mobilie virtuālie operatori ir iekļauti tirgū Nr.7?

Mobilais virtuālais operators ir elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējs, kurš pilnībā vai daļēji izmanto cita publiskā mobilā elektronisko sakaru tīkla operatora (turpmāk - MTO) resursus elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai.

Pakāpe, kurā mobilie virtuālie operatori var ietekmēt savienojuma pabeigšanas tarifu, ir atkarīga no savstarpējām attiecībām ar MTO:

- 1) mobilais virtuālais operators, kurš kontrolē komutācijas tīkla elementus, tādējādi kontrolējot arī savienojuma pabeigšanas tarifu un kuram ir piešķirta mobilā numerācija. Operators, kura galalietotājs veic izsaukumu, maksā virtuālajam operatoram tā noteikto savienojuma pabeigšanas maksu.
- 2) izsaukumi, kas tiek veikti mobilā virtuālā operatora galalietotājiem, tiek maršrutēti tieši uz MTO elektronisko sakaru tīklu. Operators, kura galalietotājs veic izsaukumu, maksā MTO tā noteikto savienojuma pabeigšanas maksu;

Pieprasījuma puses aizvietojamības novērtējums komersanta līmenī:

Operators, kura galalietotājs veic izsaukumu uz mobilā virtuālā operatora mobilo numerāciju un kurš vēlas pabeigt savienojuma minūti, nevar pabeigt savienojumu citā mobilajā elektronisko sakaru tīklā vai citā mobilā virtuālajā tīklā.

Piedāvājuma puses aizvietojamības novērtējums:

Cits komersants ar sev pieejamām jaudām un tīkliem nevar aizvietot savienojumu pabeigšanas pakalpojumus mobilā virtuālā operatora tīklā, kuram ir piešķirta mobilā numerācija un kurš kontrolē komutācijas tīkla elementus.

Ja izsaukumi, kas tiek veikti mobilā virtuālā operatora galalietotājiem, tiek maršrutēti tieši uz MTO elektronisko sakaru tīklu, tad šie izsaukumi ietilpst konkrētā MTO savienojumu pabeigšanas individuālā tirgū.

Tātad tie mobilie virtuālie operatori, kuriem ir piešķirta mobilā numerācija vai ir piešķirtas tālāknodotas numerācijas lietošanas tiesības un ir noslēgts vismaz viens starpsavienojuma līgums par savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā, iekļaujami tirgū Nr.7.

5.1.3. Vai 2G un 3G pakalpojumi veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizvietojamības novērtējums

- Pieprasījuma puses aizvietojamība komersanta līmenī.
 - No pieprasījuma puses savienojumu pabeigšana 2G tīklā (GSM un DCS) un 3G (UMTS un CDMA) tīklā ir aizvietojava, ja, kā jau noskaidrots, tiek apskatīti tikai balss savienojumi. Komersantam, kas pieprasa savienošanas pabeigšanu mobilajā tīklā, nav būtiski, vai pabeigšanas pakalpojumā izmanto radiofrekvences, kas piešķirtas GSM vai UMTS pakalpojumu nodrošināšanai. Komersantu interesē vienīgi, kā tā lietotāji var veikt izsaukumus mobilā operatora tīklā. Tomēr, ņemot vērā iepriekš minētā svarīgumu, komersantam var nebūt pieejama informācija par to, kādā veidā tas var ietekmēt, caur kuru tīklu operators maršrutē savienojumus.
- Pieprasījuma puses aizvietojamība galalietotāja līmenī.
 - Galalietotāju interesē tikai, ka tas var izsaukt lietotājus citos mobilos tīklos. Galalietotājam nav svarīga radiofrekvenču spektra izmantošana, un tas var nezināt atšķirību starp 2G un 3G tīkliem, jo, neatkarīgi no galalietotāja izmantotajām galaierīcēm, tas var saņemt izsaukumus, un operatori var nodrošināt balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus. Tam arī nav iespēju ietekmēt, caur kuru tīklu operators maršrutē savienojumu. Turklāt nav arī skaidrs, kā galalietotājs var konstatēt kvalitātes atšķirības starp abiem tīkliem.

Komisija konstatē, ka no pieprasījuma puses savienojumu pabeigšana 2G tīklā un 3G tīklā ir aizvietojami pakalpojumi.

Piedāvājuma puses aizvietojamības novērtējums:

Ņemot vērā faktu, ka Latvija 2G un 3G tīkliem ir paredzēti numuri vienā diapazonā, komersants, kas piedāvā savienojumu pabeigšanu savā tīklā, nevar izmantot numura diapazonu, lai norobežotu 2G no 3G pabeigšanas pakalpojumiem.

Citas tehniskas iespējas, lai norobežotu savienojumu pabeigšanas pakalpojumus 2G un 3G tīklos acīmredzot nepastāv.

Šajā gadījumā nepastāv tehniska rakstura pamatojums aizvietojamības neesamībai, tādēļ Komisija neredz nepieciešamību analizēt ekonomiskus kritērijus. Tāpēc savienojuma pabeigšana 2G tīklā un 3G tīklā ir aizvietojami pakalpojumi arī no piedāvājuma puses.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka 2G un 3G pakalpojumi veido vienotu tirgu.

5.1.4 Vai īsziņas un datu pārraide mobilos tīklos ir iekļautas tirgū Nr.7?

Ņemot vērā Ieteikumu, uz šo jautājumu jāatbild noliedzoši. Ieteikumā tirgus Nr.7 minēts kā: „Balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos”. Nosacījuma „balss savienojumu” esamība tieši norāda, ka analizējama tikai balss savienojumu pabeigšana.

Turklāt arī atšķirības pakalpojumu īpašībās atbalsta šādu tirgus interpretāciju:

- Balss savienojumi atšķiras no datu pārraides pakalpojumiem (piemēram, GPRS) un īsziņām ar to, ka balss savienojumi notiek reālā laikā. Komunikācija reālā laikā ir svarīgs kvalitātes parametrs balss telefonijas pakalpojuma nodrošināšanai. Turpretim datu pārraides pakalpojumi un īsziņas nav laika kritiskie pakalpojumi.

Piedāvājuma puses aizvietojamības novērtējums:

Balss savienojumi atšķiras no datu pārraides pakalpojumiem un īsziņām arī tehniskajā ieviešanā. Modernos mobilos elektronisko sakaru tīklos tiek transportētas tikai datu paketes, arī balss savienojumu maršrutēšanas gadījumā. Principā balss ziņojums tiek pārvērsts par datu paketi. Datu pakete tiek maršrutēta saņēmējam, un tur datu pakete tiek pārvērsta atpakaļ par balss ziņojumu. Ņemot vērā, ka balss ziņojums ir laika kritisks ziņojums, balss ziņojuma datu pakete tiek atzīmēta. Datu paketes galvenē tiek ierakstīta informācija, ka datu pakete ir balss ziņojums un tāpēc konkrētā pakete maršrutējama prioritāri, lai garantētu reālā laika savienojumu. Citas datu paketes, piemēram, īsziņas, netiek atzīmētas, tāpēc, maršrutējot īsziņas, tās ir ar zemāku prioritāti.

Pieprasījuma puses aizvietojamības novērtējums

Balss savienojumus nevar aizvietot ar datu pārraides pakalpojumiem vai īsziņām. Balss savienojums dod iespēju galalietotājiem apmainīties ar informāciju reālā laikā un tādā veidā veido tiešu sarunu, kurā jautājumi un atbildes seko viena otrai salīdzinoši īsā laika periodā. Lai gan ar īsziņām arī var apmainīties ar informāciju, kas seko viena otrai, bet laika periods starp jautājumiem un atbildēm vai diviem informācijas vienumiem ir ilgāks, jo nepieciešams izmantot manuālu datu ievadi. Saziņu, izmantojot īsziņas, nevar salīdzināt ar tiešu balss saziņu reālā laikā.

Komisija konstatē, ka īsziņas un datu pārraide mobilos tīklos nav jāiekļauj tirgū Nr.7.

5.1.5. Vai radiokomunikāciju tīkli ir iekļauti tirgū Nr.7?

Pieprasījuma puses aizvietojamības novērtējums

Radiokomunikācija tiek izmantota galvenokārt reģionālā līmenī un ir domāta balss savienojumiem vai datu pārraidei slēgtas lietotāju grupas ietvaros vai komersanta iekšējai saziņai, piemēram, apsardzes komersantiem, publiskā transporta komersantiem, komersantiem, kas sniedz taksometra pakalpojumus utt.

Šādus komersantus vai slēgtās lietotāju grupas bieži vispār neinteresē, vai to izmantotie radiokomunikāciju tīkli ir pieejami no citiem tīkliem. Līdz ar to radiokomunikāciju tīkli ne vienmēr ir starpsavienoti ar publiskajiem mobilajiem vai fiksētajiem tīkliem. Tas gan nenozīmē, ka radiokomunikāciju pakalpojumi tiek piedāvāti ierobežotā kvalitātē, šis fakts drīzāk atspoguļo radiokomunikāciju galalietotāju prasības. Mobilā tīkla galalietotājiem turpretim ir svarīga universālā pieejamība. Tie vēlas sazināties ar visiem galalietotājiem un saņemt izsaukumus no visiem galalietotājiem. Abu (tīklu) pakalpojumu lietotāju uzvedības īpatnības ir atšķirīgas. No pieprasījuma puses radiokomunikāciju tīkla pakalpojumus nevar aizvietot ar mobilā tīkla pakalpojumiem.

Piedāvājuma puses aizvietošanas novērtējums:

Radiokomunikāciju tīkli būtiski atšķiras no mobilajiem tīkliem, jo pastāv šādas nozīmīgas īpašības:

- pakalpojumi paredzēti galvenokārt slēgtām lietotāju grupām;
- operatīvs (momentāns) savienojums, taču nav iespējama vienlaicīga abpusēja saruna – jāpārslēdzas raidīšanas vai uztveršanas režīmā;
- radiokomunikāciju tīklā izmantojamas speciāli šim tīklam paredzētas radiostacijas, kas nav savietojamas ar esošajiem (GSM, CDMA, UMTS) mobilo elektronisko sakaru tīklu standartiem;
- nav iespējams nosūtīt SMS, izmantojot starpsavienojumu ar mobilo tīklu (starp radiostacijām ir iespējams sūtīt teksta ziņojumus).

Nemot vērā iepriekš minēto un jo īpaši nesavietojamību ar mobilo tīklu standartiem, var uzskatīt, ka radiokomunikāciju tīkls nevar aizvietot mobilo tīklu tā ierobežotās izmantošanas dēļ.

5.2. Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums

Nemot vērā tirgus definīciju, ģeogrāfiskais mērogs ir komersanta individuālais publiskais mobilais telefonu tīkls.

5.3. Tirgus definēšanas rezultāti

Atbilstoši iepriekš minētajam Komisija konstatē, ka nosakāms balss savienojumu pabeigšanas tirgus individuālā mobilajā tīklā.

6. Tirgus Analīze

6.1. Tirgus dalījums

Pamatojoties uz iepriekš minēto, var secināt, ka šie ir monopoltirgi, tāpēc tirgus daļas ir 100% katrā individuālajā tirgū. Saskaņā ar to, var jau noteikt, ka visiem komersantiem, kas piedāvā savienojumu pabeigšanas pakalpojumus ir BIT, sava tīkla ģeogrāfiskā mēroga ietvaros.

Tomēr, Komisija analizēja arī citus kritērijus.

6.2. Šķēršļi ienākšanai tirgū vai ekspansijai

Balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumu tirgos barjeras ienākšanai tirgū ir nesamērīgi augstas. Konkurentu ienākšanai tirgū ar saviem balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem nav nepieciešamā efekta un konsekvences pret pastāvošo (monopola) balss savienojumu pabeigšanas tirgus struktūru. Konkurenta balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumi veido atsevišķu (monopola) balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumu tirgu.

6.3. Komersanta lielums (īpatsvars tirgū)

Pēc tirgus definīcijas balss savienojumu pabeigšanas tirgi ir monopoltirgi. Komersanta lieluma nozīme konkurences situācijas novērtēšanai ir ļoti ierobežota un saistīta ar nepietiekamu kompensējošo pirktspēju. Tāpēc arī nav nepieciešams analizēt citus kritērijus konkurences apstākļu novērtēšanai, kas raksturo samēru starp komersantiem ar BIT un konkurentiem konkrētajā tirgū.

6.4. Nepietiekama kompensējošā pirktspēja vai tās trūkums

Lai analizētu kompensējošo pirktspēju, ir nepieciešams atšķirt divus gadījumus:

- kompensējošā pirktspēja galalietotāju līmenī;
- kompensējošā pirktspēja vairumtirdzniecības līmenī.

Kompensējošā pirktspēja galalietotāju līmenī pastāv, ja galalietotājam vai galalietotāju grupai ir iespēja iespaidot savu pakalpojumu sniedzēju (operatoru), pārejot pie cita operatora gadījumā, ja sava operatora (operators A) balss savienojumu pabeigšanas tarifi ir tik augsti, ka:

- citi operatori neslēdz starpsavienojumu līgumus (tāpēc cita operatora lietotāji nevar veikt izsaukumus operatora A galalietotājiem);
- cita operatora lietotājiem augstu savienojumu pabeigšanas tarifu dēļ jāmaksā tik augstas cenas, ka tie vai nu neveic izsaukumus, vai sūdzas operatora A galalietotājiem.

Galalietotājam iespēja iespaidot savu pakalpojumu sniedzēju rodas tikai tad,

- ja izmaksas, kas saistītas ar operatora maiņu, nav pārāk lielas un ir mazākas nekā potenciālie labumi;
- galalietotāju īpatsvars, salīdzinot ar komersanta kopējiem ieņēmumiem, ir pietiekami liels.

Otra iespēja varētu papildīties, pakalpojumu sniedzēju mainot tikai lieliem komersantiem vai valsts iestādēm vai lielam mazāku lietotāju daudzumam.

Komisija konstatē, ka otrs kritērijs ir izpildāms katrā individuālā balss savienojumu pabeigšanas tirgū.

Visnozīmīgākās izmaksas, kas saistītas ar operatora maiņu, ir atkarīgas no tā, vai darbojas numura saglabāšanas pakalpojums. Pretējā gadījumā izmaksas ir pārāk lielas. Ja, mainot operatoru, galalietotājs nevar saglabāt savu numuru, tad tas ne tikai nevar izvairīties no izdevumiem, kas saistīti ar jaunu numuru publicēšanu (jaunas vizītkartes, jauni reklāmas materiāli u.c.), bet var arī zaudēt klientus.

Privātpersonām nemateriālās izmaksas rodas arī šādos gadījumos:

- neērtības, izbeidzot līgumu ar līdzšinējo operatoru;
- zaudēts laiks, meklējot jaunu operatoru un noslēdzot ar to jaunu līgumu.

Savienojumu pabeigšanas kontekstā, pašreiz izmaksas, kas saistītas ar pakalpojuma sniedzēja maiņu, ir lielākas nekā potenciālie ieguvumi.

Pirmais kritērijs vēl nav izpildīts nevienā individuālā savienojumu pabeigšanas tirgū, jo galalietotājs nevar iespaidot savu pakalpojumu sniedzēju, to mainot.

Nemot vērā iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka katrā individuālā balss savienojumu pabeigšanas tirgū pietrūkst kompensējošās pirktspējas galalietotāju līmenī.

Kompensējošā pirktspēja vairumtirdzniecības līmenī

Lai analizētu kompensējošo pirktspēju vairumtirdzniecības līmenī, jāizšķir divi gadījumi:

- operators, kas piedāvā arī piekļuvi (turpmāk – piekļuves tīkla operators). Saskaņā ar ESL 36.panta pirmo daļu, lai nodrošinātu, ka viena publiskā elektronisko sakaru tīkla galalietotāji var sazināties ar cita publiskā elektronisko sakaru tīkla galalietotājiem, Komisijai ir tiesības godīgi, samērīgi un ar vienlīdzīgu attieksmi noteikt komersantiem, kuri nodrošina galalietotājiem nepieciešamo piekļuvi, saistības piekļuves un starpsavienojumu jomā. Tomēr komersantam nav iespējas izmantot kompensējošo pirktspēju.
- operators, kas nepiedāvā piekļuvi, bet tikai operatora izvēles pakalpojumus (turpmāk – savienojumu tīkla operators). Savienojumu tīkla operatoram nav kompensējošās pirktspējas. Tam ir vienpusēja interese noslēgt starpsavienojumu līgumu, jo to interesē piedāvāt saviem lietotājiem pieeju visiem vai vismaz iespējami daudziem tīkliem. Potenciālajam starpsavienojumu partnerim, kas piedāvā balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumus, nav papildvērtības no starpsavienojuma līguma noslēgšanas ar savienojuma tīkla operatoru. Piekļuves tīkla operatoru lietotāji var saņemt izsaukumus no tīkliem pilnīgi neatkarīgi no savienojumu tīkla operatora, kas pieprasa starpsavienojumu no cita savienojumu tīkla operatora vai no piekļuves tīkla operatora, izmantojot tiešo starpsavienojumu.

Nemot vērā iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka katrā individuālā balss savienojumu pabeigšanas tirgū pietrūkst kompensējošās pirktspējas vairumtirdzniecības līmenī.

6.5. Potenciālās konkurences trūkums

Nemot vērā tirgus definīciju, balss savienojumu pabeigšanas tirgos nepastāv potenciāla konkurence. Konkurentu ienākšana tirgū ar saviem balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem nav efektīva un konsekventa uz pastāvošās (monopola) balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumu tirgus struktūras fona. Konkurentu balss savienojumu pabeigšanas pakalpojumi veido atsevišķu (monopola) savienojumu pabeigšanas tirgu.

6.6. Rezultāti

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka balss savienojumu pabeigšanas tirgos komersanta mobilajos tīklos tirgū nepastāv efektīva konkurence.

7. Komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

7.1. Situācija tirgū

Saskaņā ar Noteikumu 1.pielikumu, kas ir neauditētie dati, pavisam 5 komersanti 2010.gada otrajā pusgadā guva ieņēmumus piedāvājot savienojumu pabeigšanas pakalpojumus mobilajos elektronisko sakaru tīklos:

Latvijas Mobilais Telefons SIA;
SIA „Tele2”;
SIA „BITE Latvija”;
AS „Telekom Baltija”;
SIA „Camel Mobile”.

Piecu komersantu ieņēmumi par savienojumu pabeigšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā 2010.gada 2.pusgadā bija ██████████ LVL. Vislielākais savienojumu pabeigšanas pakalpojumu mobilajos elektronisko sakaru tīklos sniedzējs ir ██████████, kura tirgus daļa tirgū Nr.7 balstoties pēc kopējiem ieņēmumiem ir ██████████.

Tam blakus ir virkne komersantu, kuriem ir visi nepieciešamie elementi, lai uzreiz vai īsā laikā sāktu nodrošināt citiem komersantiem savienojumu pabeigšanas pakalpojumus mobilajos elektronisko sakaru tīklos.

Komisija uzskata, ka ir nepieciešams mainīt sistemātiku, ar kuru tiek novērtēts, vai komersants ir esošs vai potenciāls tirgus Nr.7 dalībnieks. Līdz šim Komisija izmantoja datus par ieņēmumiem un noslodzi, lai konstatētu, ka komersants reāli piedāvā savienojumu pabeigšanas pakalpojumus. Komersants, kam nebija ieņēmumu, netika uzskatīts par tirgus Nr.7 dalībnieku.

Tā kā salīdzinoši lieliem komersantiem auditētie dati par iepriekšējo gadu to rīcībā nonāk tikai nākamā gada vidū, Komisija saņem tirgus analīzei nepieciešamo informāciju (Noteikumu 2. pielikums) vismaz 9 – 12 mēnešus pēc konkrētā, pieprasītā gada beigām.

Ņemot vērā informācijas pieprasījuma (Noteikumu 2.pielikums) samērīgumu, Noteikumu 2. pielikums tiek nosūtīts komersantiem reizi divos gados. Līdz ar to katru otro gadu pieprasītā informācija potenciāli var būt vecāka par 21 – 24 mēnešiem.

Informācija par starpsavienojuma līgumiem un numerācijas piešķiršanu Komisijas rīcībā nonāk daudz ātrāk. Informācija par piešķirtajām numerācijas lietošanas tiesībām Komisijas rīcībā ir nekavējoties pēc lēmuma par numerācijas lietošanas tiesību piešķiršanu pieņemšanas. Komersantiem arī ir pienākums iesniegt Komisijai

informāciju par noslēgtajiem vai grozītajiem starpsavienojuma līgumiem 10 darbdienu laikā. Līdz ar to Komisija ir tuvāk norisēm tirgū un var ātri reaģēt uz izmaiņām tirgū un uz citu tirgus dalībnieku sūdzībām.

Lai varētu novērtēt situāciju tirgū Nr.7, Komisija izvirza divus kritērijus:

- a. Starpsavienojuma līgums ar vismaz vienu citu komersantu par savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem mobilajos elektronisko sakaru tīklos. Komisija uzskata, ka komersantam, kas noslēdza šādu līgumu, kurā ir iekļauta informācija par komersanta tīkla tehniskiem parametriem, starpsavienojuma punktiem, signalizācijas tīklu u.t.t., ir nepieciešamā tīkla infrastruktūra, zināšanas un motivācija, izmantot šo līgumu, lai piedāvātu savienojumu pabeigšanas pakalpojumus savā tīklā. Pēc starpsavienojuma līguma noslēgšanas abas līgumslēdzējpusēs var īsā laikā uzsākt reālu pakalpojumu nodrošināšanu, starpsavienojumu ierīkošanu, testēšana var notikt dažu nedēļu laikā.
- b. Numerācija vai tālāknodotas numerācijas lietošanas tiesības. Nepieciešamais nosacījums, lai pabeigtu savienojumus elektronisko sakaru tīklā ir numerācija jeb numuri, uz kuriem iespējams veikt izsaukumus no citiem elektronisko sakaru tīkliem.

Komisija uzskata, ka visus komersantus, kuri aizpilda minētos divus kritērijus, var uzskatīt par dalībniekiem tirgū Nr.7, kas katrā atsevišķā gadījumā veido konkrēto tirgu.

7.2. Tirgus dalībnieki

2011.gada maijā 16 komersanti darbojās tirgū Nr.7, kam ir starpsavienojuma līgums ar vismaz vienu citu komersantu par savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem mobilajos elektronisko sakaru tīklos un kam ir piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības uz publisko mobilo telefonu tīkla numuriem vai tālāknodotas numerācijas lietošanas tiesības.

1.tabula: Komersanti, kas darbojās tirgū Nr.7

Nr.	Komersanti	Mobilie numuri	Slēgti starpsavienojuma līgumi par pabeigšanu mobilajā tīklā
p.k.			
1	SIA „Amber Telecom” (VOIPAL)	10 000	jā
2	AS „BALTICOM”	10 000	jā
3	SIA „BITE Latvija”	780 000	jā
4	SIA „Camel Mobile”	1 100 000	jā
5	SIA „CSC TELECOM”	10 000	jā
6	SIA „ECO Solutions”	10 000	jā
7	SIA „INTERNETA PASAULE”	10 000	jā
8	„Latvijas Mobilais Telefons” SIA	1 650 000	jā
9	SIA „Master Telecom”	60 000	jā
10	SIA „Radio Telecommunication Network”	10 000	jā

11	SIA „Rigatta”	10 000	jā
12	SIA „SOTUS”	20 000	jā
13	SIA „Tele2”	1 840 000	jā
14	SIA „Telegrupa Baltijā”	50 000	jā
15	AS „Telekom Baltija”	60 000	jā
16	SIA „Tivi”	80 000	jā

7.3. Piedāvātie pakalpojumi un tarifi

7.3.1. Latvijas Mobilais Telefons SIA

Saskaņā ar „Latvijas Mobilais Telefons” SIA starpsavienojuma pamatpiedāvājumu cits operators maksā „Latvijas Mobilais Telefons” SIA noteiktu maksu par savienojumu pabeigšanu „Latvijas Mobilais Telefons” SIA elektronisko sakaru tīklā atbilstoši tarifiem par savienojuma ilgumu (minūtēm).

Komisija 2009. gada 14.oktobra lēmumā Nr. 286 “Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Mobilais Telefons” savienojuma pabeigšanas tarifa augšējo robežu 2010.-2012.gadā” nolēma:

1. Apturēt ar 2010.gada 1.aprīli savienojuma pabeigšanas „Latvijas Mobilais Telefons” SIA tīklā tarifu piemērošanu.
2. Noteikt savienojuma pabeigšanas „Latvijas Mobilais Telefons” SIA tīklā tarifu bez pievienotās vērtības nodokļa augšējo robežu:
 - 2.1. No 2010.gada 1.aprīļa līdz 31.jūlijam – Ls0,047 par izsaukuma minūti;
 - 2.2. No 2010.gada 1.augusta līdz 31.decembrim – Ls0,04 par izsaukuma minūti;
 - 2.3. No 2011.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam – Ls0,035 par izsaukuma minūti;
 - 2.4. No 2011.gada 1.jūlija līdz 31.decembrim – Ls0,03 par izsaukuma minūti;
 - 2.5. No 2012.gada 1.janvāra – Ls0,026 par izsaukuma minūti.
3. Noteikt no 2010.gada 1.aprīļa „Latvijas Mobilais Telefons” SIA pienākumu piemērot savienojumu pabeigšanas „Latvijas Mobilais Telefons” SIA tīklā tarifus, kas nepārsniedz šā lēmuma lemjošās daļas 2.punktā noteikto savienojuma pabeigšanas „Latvijas Mobilais Telefons” SIA tīklā tarifu augšējo robežu.

7.3.2. SIA „Tele2”

Saskaņā ar SIA „Tele2” starpsavienojuma pamatpiedāvājumu cits operators maksā SIA „Tele2” noteiktu maksu par savienojumu pabeigšanu SIA „Tele2” elektronisko sakaru tīklā atbilstoši tarifiem par savienojuma ilgumu (minūtēm).

Komisija 2009. gada 14.oktobra lēmumā Nr. 287 “Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Tele2” savienojuma pabeigšanas tarifa augšējo robežu 2010.-2012.gadā” nolēma:

1. Apturēt ar 2010.gada 1.aprīli savienojuma pabeigšanas „SIA „Tele2” tīklā tarifu piemērošanu.
 2. Noteikt savienojuma pabeigšanas SIA „Tele2” tīklā tarifu bez pievienotās vērtības nodokļa augšējo robežu:
 - 2.1. No 2010.gada 1.aprīļa līdz 31.jūlijam – Ls0,047 par izsaukuma minūti;
 - 2.2. No 2010.gada 1.augusta līdz 31.decembrim – Ls0,04 par izsaukuma minūti;
 - 2.3. No 2011.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam – Ls0,035 par izsaukuma minūti;
 - 2.4. No 2011.gada 1.jūlija līdz 31.decembrim – Ls0,03 par izsaukuma minūti;
 - 2.5. No 2012.gada 1.janvāra – Ls0,026 par izsaukuma minūti.
3. Noteikt no 2010.gada 1.aprīļa SIA „Tele2” pienākumu piemērot savienojumu pabeigšanas SIA „Tele2” tīklā tarifus, kas nepārsniedz šā lēmuma lemjošās daļas 2.punktā noteikto savienojuma pabeigšanas SIA „Tele2” tīklā tarifu augšējo robežu.

7.3.3. SIA „BITE Latvija”

Saskaņā ar SIA „BITE Latvija” starpsavienojuma pamatpiedāvājumu cits operators maksā SIA „BITE Latvija” noteiktu maksu par savienojumu pabeigšanu SIA „BITE Latvija” elektronisko sakaru tīklā atbilstoši tarifiem par savienojuma ilgumu (minūtēm).

Komisija 2010. gada 24.februāra lēmumā Nr.70 “Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BITE Latvija” savienojuma pabeigšanas tarifa augšējo robežu 2010.-2012.gadā” nolēma:

3. Apturēt ar 2010.gada 1.aprīli savienojuma pabeigšanas SIA „BITE Latvija” tīklā tarifu piemērošanu.
 4. Noteikt savienojuma pabeigšanas SIA „BITE Latvija” tīklā tarifu bez pievienotās vērtības nodokļa augšējo robežu:
 - 4.1. No 2010.gada 1.aprīļa līdz 31.jūlijam – Ls0,047 par izsaukuma minūti;
 - 4.2. No 2010.gada 1.augusta līdz 31.decembrim – Ls0,04 par izsaukuma minūti;
 - 4.3. No 2011.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam – Ls0,035 par izsaukuma minūti;
 - 4.4. No 2011.gada 1.jūlija līdz 31.decembrim – Ls0,03 par izsaukuma minūti;
 - 4.5. No 2012.gada 1.janvāra – Ls0,026 par izsaukuma minūti.
3. Noteikt no 2010.gada 1.aprīļa SIA „BITE Latvija” pienākumu piemērot savienojumu pabeigšanas SIA „BITE Latvija” tīklā tarifus, kas nepārsniedz šā lēmuma lemjošās daļas 2.punktā noteikto savienojuma pabeigšanas SIA „BITE Latvija” tīklā tarifu augšējo robežu.

7.3.4. AS „Telekom Baltija”

AS „Telekom Baltija” tirgū Nr.7 ir noteikta saistība publiskot spēkā esošus tarifus par savienojuma minūtes pabeigšanu AS „Telekom Baltija” elektronisko sakaru tīklā.

2.tabula: AS „Telekom Baltija” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Latvijas Mobilais Telefons	Tele2	BITE Latvija	Baltkom TV SIA	CSC Telecom	Latvenergo	UNISTARS	Optron	Interneta pasaule	Telia Latvija	Tivi	SOTUS	Esteria79	VOIPAL
Telekom Baltija	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062

7.3.5. Komersanti, kuriem līdz šim nav noteikta būtiska ietekme tirgū Nr.7

3.tabula: SIA „Master Telecom” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Latvijas Mobilais Telefons	Tele2	Latt telecom	Baltkom TV SIA	CSC Telecom	SIGIS	Data grupa.lv	Interneta pasaule	Telegrupa Baltija	Megatel	Telekom Baltija
Master Telecom	0,062	nav	0,062	0,062	nav	nav	nav	nav	nav	0,062	0,062

4.tabula: SIA „Rigatta” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Baltkom TV SIA	CSC Telecom	AUGSTCELTNE
Rigatta	0,105	0,105	0,105

5.tabula: SIA „Camel Mobile” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Latvijas Mobilais Telefons	D - COM
Camel Mobile	0,134	0,134

6.tabula: SIA „INTERNETA PASAULE” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Latvijas Mobilais Telefons	Telekom Baltija	CSC Telecom	Data grupa.lv	Master Telecom	Telegrupa Baltijā
Interneta pasaule	nav	0,125	nav	nav	nav	0,06

7.tabula: AS „BALTICOM” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Telenet	Telegrupa Baltijā
Balticom	nav	0,05 0.035 (LMT numuri)

8.tabula: SIA „CSC TELECOM” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Latvijas Mobilais Telefons	Tele2	Lattecom	Telekom Baltija	Baltkom TV SIA	Latvenergo	UNISTARS	Data grupa.lv	Master Telecom	AUGSTCELTNE	Rigatta
CSC Telecom	nav	nav	0,0088/sav 0,195/min	0,01/sav 0,085/min	nav	nav	nav	nav	nav	0,01/sav 0,072/min	nav

	Fastnets	Interneta pasaule	Telenet	iLink	Telecentrs	ADVEM	Telia Latvija	Datu tehnoloģiju grupa	BRISK SERVICE	Stream Networks	Tivi	EMBEDDED SYSTEMS	Aeronavigācijas serviss	Radio Telecommunication network	Telemedia	Voxbone
CSC Telecom	0,01/sav 0,085/min	nav	nav	nav	nav	nav	nav	nav	nav	nav	nav	nav	0,01/sav 0,085/min	nav	nav līgumā info	nav līgumā info

9.tabula: SIA „ECO Solutions” savienojumu pabeigšanas tarifi

	D - COM	SOTUS	Lattecom
ECO Solutions	0,0088/sav 0,0620/min	0,238	0,2107

10.tabula: SIA „SOTUS” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Lattelecom	Telekom Baltija	ECO Solutions
SOTUS	nav	0,045	0,062

11.tabula: SIA „Telegrupa Baltijā” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Latvijas Mobilais Telefons	Lattelecom	Baltkom TV SIA	CSC Telecom	Interneta pasaule	Telecentrs	Balticom	IME PLUS
Telegrupa Baltijā	0,06 vai 0,036*	0,06	0,06	nav	0,06	nav	0,055	nav

* - 0,06 LVL (izņemot LMT piešķirto numerāciju, kas tiek izmantota Telegrupa Baltija tīklā) 0,06-0,5*(0,06-0,012) = 0,036 (ja tiek izmantota LMT piešķirtā numerācija)

12.tabula: SIA „Tivi” savienojumu pabeigšanas tarifi

	Telekom Baltija	CSC Telecom	SIGIS
Tivi	0,04	0,0088/sar 0,0400/min	0,005/sar 0,0400/min

13.tabula: SIA „Amber Telecom” (iepriekšējais nosaukums – SIA „VOIPAL”) savienojumu pabeigšanas tarifi

	Telekom Baltija
Voipal	0,2

14.tabula: SIA „Radio Telecommunication Network” savienojumu pabeigšanas tarifi

	CSC Telecom
Radio Telecommunication network	0,025

Iepriekš minētie komersanti starpsavienojuma līgumos norāda savienojuma pabeigšanas tarifu mobilajā tīklā vai savienojuma pabeigšanas tarifu uz neģeogrāfisko numerāciju. Ja starpsavienojuma līgumā tika norādīts savienojuma pabeigšanas tarifs uz neģeogrāfisko numerāciju un netika norādīti konkrēti neģeogrāfiskās numerācijas diapazoni, tad, ja attiecīgajam komersantam ir piešķirtas vai tālāknodotas mobilāsnumerācijas lietošanas tiesības, Komisija pieņēma, ka tas ir arī savienojuma pabeigšanas tarifs attiecīgā komersanta mobilajā tīklā.

7.5.3.punktā minētie komersanti, izņemot SIA „Camel Mobile”, nav uzrādījuši ieņēmumus par savienojuma pabeigšanu mobilajos elektronisko sakaru tīklos 2010.gada otrajā pusgadā, taču redzams, ka starpsavienojuma līgumi slēgti ar vairākiem komersantiem, kas vēl vairāk pastiprina gatavību nodrošināt citiem komersantiem savienojumu pabeigšanas pakalpojumus mobilajos elektronisko sakaru tīklos.

Komisija secina, ka ir arī tādi komersanti, kuri ir noteikuši pārmērīgi augstus savienojuma pabeigšanas tarifus, tādējādi izmantojot savu tirgus varu.

2011.gada 21.aprīlī Komisija saņēma „Latvijas Mobilais Telefons” SIA 2011.gada 20.aprīļa vēstuli Nr.561/BP, kurā informēja Komisiju par vairāku komersantu negodprātīgām darbībām, kas kavē godīgu konkurenci nozarē. Šis būtiskākais negodprātīgu darbību cēlonis tirgū ir asimetriski balss izsaukumu pabeigšanas tarifi. Nepastāvot pietiekamam konkurences spiedienam, neregulētie komersanti ir noteikuši nesamērīgi augstus savienojumu pabeigšanas tarifus un nevēlas diskutēt par to pazemināšanu. Tarifu simetriju ir nepieciešams nodrošināt gan savstarpēji mobilo sakaru pakalpojumu sniedzēju starpā, gan fiksēto sakaru pakalpojumu sniedzēju starpā.

EK 2009. gada 7.maija Ieteikumā 2009/396/EK par savienojuma pabeigšanas tarifu reglamentāciju fiksētajos un mobilajos tīklos Eiropas Savienībā (turpmāk – Ieteikums par savienojuma pabeigšanas tarifiem) norāda, ka pārmērīgi augstu cenu noteikšana ir reglamentējošo iestāžu galvenā problēma no konkurences aspekta. Augstās savienojuma pabeigšanas cenas tiek kompensētas, nosakot augstāku maksu par izsaukumu veikšanu tiešajiem lietotājiem. Vienotas pieejas izstrāde, kas būtu balstīta uz efektīvu tarifu standartu un simetrisku savienojuma pabeigšanas tarifu piemērošanu, paaugstinātu efektivitāti un veicinātu ilgtspējīgu konkurenci, bet tiešajiem lietotājiem tā nozīmētu maksimālu guvumu tarifu un piedāvāto pakalpojumu ziņā.

7.4. Komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija nosaka šādus komersantus par komersantiem ar būtisku ietekmi savienojumu pabeigšanas komersantu publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū:

1. SIA „Amber Telecom”
Brīvības iela 104-7, Rīga, LV-1001

2. AS „BALTICOM”

Straupes iela 5 k-3, Rīga, LV-1073

3. SIA „BITE Latvija”
Uriekstes iela 2A-24, Rīga, LV-1005

4.SIA „Camel Mobile”
Mūkusalas iela 41, Rīga, LV-1004

5. SIA „CSC TELECOM”
Cēsu iela 31, Rīga, LV-1012

6. SIA „ECO Solutions”
Duntes iela 6, Rīga, LV-1013

7. SIA „INTERNETA PASAULE”
Brīvības gatve 214M-2, Rīga, LV-1039

8. "Latvijas Mobilais Telefons" SIA
Ropažu iela 6, Rīga, LV-1039

9. SIA „Master Telecom”
Brīvības gatve 214M-2, Rīga, LV-1039

10. SIA „Radio Telecommunication Network”
Cēsu iela 31, Rīga, LV-1012

11. SIA „Rigatta”
Citadeles iela 2-516, Rīga, LV-1010

12. SIA „SOTUS”
Vidzemes aleja 5-41, Rīga, LV-1024

13. SIA „Tele2”
Mūkusalas iela 41b, Rīga, LV-1004

14. SIA „Telegrupa Baltijā”
Cēsu iela 31 k-3, Rīga, LV-1012

15. AS „Telekom Baltija”
Biķernieku iela 18, Rīga, LV-1039

16. SIA „Tivi”
Avotu iela 30-3, Rīga, LV-1009

8. Būtiska ietekme tirgū

8.1. Speciālu prasību (saistību) noteikšana komersantiem

Saskaņā ar ESL 31. pantu Komisijai ir tiesības, pamatojoties uz tirgus analīzes rezultātiem, piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt saistības komersantiem ar būtisku ietekmi konkrētajā tirgū, lai konkrētajā tirgū nodrošinātu efektīvu konkurenci.

ESL 31. panta otrā daļa nosaka, ka:

Ņemot vērā ESL 31. panta pirmajā daļā minētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus analīzes rezultātus, Komisija nosaka, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tā pieņem lēmumu par analīzes rezultātā konstatētajām problēmām adekvātu un samērīgu speciālu prasību piemērošanu, saglabāšanu, grozīšanu vai atcelšanu komersantiem Komisijas noteiktajā kārtībā.

Ja Komisija konstatē, ka tirgū ir efektīva konkurence, tā nepiemēro vai atceļ speciālās prasības komersantiem ar BIT.

Nosakot konkrētas saistības, pienākumus komersantiem, Komisija ievēro arī vispārējos EK definētos elektronisko sakaru nozares regulēšanas mērķus:

- konkurences veicināšanu;
- vienota iekšējā tirgus attīstību Eiropas Savienībā;
- lietotāju interešu ievērošanu.

Saskaņā ar ESL 38. panta pirmo un otro daļu:

komersantam ar BIT piekļuves vai starpsavienojumu jomā Komisija var uzlikt šādas saistības:

- caurredzamības saistības,
- vienlīdzīgas attieksmes saistības,
- atdalītas finanšu uzskaites saistības,
- tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības,
- pienākumus un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam.

Komisija, uzliekot komersantam ar BIT piekļuves vai starpsavienojumu jomā ESL 38. panta pirmajā daļā minētās saistības, ievēro objektivitātes, caurredzamības, samērības un vienlīdzības principus atbilstoši risināmās problēmas būtībai un regulēšanas mērķiem. Pirms tiek pieņemts lēmums par saistību uzlikšanu, Komisija konsultējas ar elektronisko sakaru tirgus dalībniekiem.

8.2. Saistības

8.2.1. Caurredzamības saistības

ESL 39. panta pirmā daļa nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var komersantam ar BIT noteikt, grozīt vai atcelt caurredzamības saistības piekļuves vai starpsavienojumu jomā. Caurredzamības saistības var ietvert noteiktas informācijas (uzskaite, tehniskie un tīkla raksturparametri, cenu un tarifu, piekļuves un starpsavienojumu nodrošināšanas un izmantošanas nosacījumi) publiskošanas un pamatpiedāvājumu publicēšanas saistības un prasības attiecībā uz publicējamem pamatpiedāvājumiem.

ESL 39. panta otrā daļa nosaka, ja komersantam ar BIT ir noteikts vienlīdzīgas attieksmes pienākums, tad Komisija var prasīt, lai tas publicē piekļuves, starpsavienojumu, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumus, kuros iekļautā informācija būtu detalizēti atdalīta, un nodrošina, ka komersantiem — pakalpojumu saņēmējiem — nav jāmaksā par saistītām iekārtām vai aprīkojumu, kas pieprasītajam pakalpojumam nav nepieciešams.

ESL 39. panta trešā daļa nosaka, ka komersants ar BIT Komisijas noteiktajā kārtībā publicē pamatpiedāvājumu piekļuves vai starpsavienojumu, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām.

ESL 39. panta ceturrtā daļa nosaka, Komisijai ir tiesības:

- 1) noteikt un publicēt laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" prasības attiecībā uz piekļuves, starpsavienojumu, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumā ietveramo informāciju un nepieciešamo tās detalizācijas līmeni;
- 2) noteikt piekļuves, starpsavienojumu, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājuma publicēšanas veidu;
- 3) noteikt grozījumus publicētajā piekļuves, starpsavienojumu, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumā, ja tā nosacījumi neatbilst Komisijas prasībām.

8.2.2. Vienlīdzīgas attieksmes saistības

ESL 40. pants nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var komersantam ar BIT noteikt, grozīt vai atcelt šādus vienlīdzīgas attieksmes pienākumus piekļuves vai starpsavienojumu jomā:

- 1) pienākumu piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuri nodrošina līdzvērtīgus elektronisko sakaru pakalpojumus;
- 2) pienākumu sniegt citiem komersantiem un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem šis komersants pats sniedz pakalpojumus un informāciju savām struktūrvienībām, saistītajiem uzņēmumiem vai partneriem, un tādā pašā kvalitātē.

8.2.3. Atdalītas finanšu uzskaites saistības

ESL 41. pants nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var komersantam ar BIT noteikt, grozīt vai atcelt pienākumu piekļuves un starpsavienojumu jomā veikt atsevišķu darbības uzskaiti.

8.2.4. Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības

ESL 42. panta pirmā daļa nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var komersantam ar BIT noteikt, grozīt vai atcelt piekļuves vai starpsavienojumu tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības (tajā skaitā pienākumu tuvināt tarifus izmaksām un prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu). Uzliekot šādas saistības, Komisija ņem vērā attiecīgā komersanta investīcijas un ļauj tam gūt samērīgu peļņu no piekļuves vai starpsavienojumu nodrošināšanā ieguldītā kapitāla atbilstoši saistītajiem riskiem.

ESL 42. panta trešā daļa nosaka, ka ja komersantam ir pienākums tuvināt tarifus izmaksām, tad tam jāpierāda Komisijai, ka tarifi ir balstīti uz pamatotām izmaksām, ņemot vērā peļņu par veiktajām investīcijām. Komisija izmaksu aprēķināšanai var izmantot arī citādas metodes, nevis tās, kuras izmantojis komersants, kā arī tarifus salīdzināmos konkrētos tirgos. Komisija var pieprasīt, lai komersants sniedz savu tarifu un izmaksu pamatojumu. Ja Komisija konstatē, ka tarifā iekļautās izmaksas nav pamatotas vai tarifi nav tuvināti izmaksām, tā ir tiesīga apturēt šo tarifu piemērošanu un noteikt tarifu augšējo robežu vai arī uzdot komersantam koriģēt tarifus.

ESL 42. panta ceturrtā daļa nosaka, ka komersants ar BIT, kuram ir noteiktas prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu, publisko izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmas aprakstu, norādot galvenās izmaksu grupas, kā arī izmaksu attiecināšanas noteikumus. Atbilstību izmaksu aprēķināšanas sistēmai pārbauda zvērināts revidents vai zvērinātu revidentu komercsabiedrība. Zvērināta revidenta ziņojumu par atbilstību noteiktajai izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmai komersants publicē katru gadu.

ESL 42. panta piektā daļa nosaka, ka komersantam ar BIT ir aizliegts noteikt piekļuves vai starpsavienojumu pakalpojumiem atlaides vai atlaižu apmēru atkarībā no sniegto pakalpojumu apjoma. Komisija var dot atļauju noteikt šādas atlaides vai atlaižu apmēru, ja komersants pierāda, ka tas tādējādi nenostādīs citus komersantus nevienlīdzīgā stāvoklī.

ESL 42.panta sestā daļa nosaka, ka komersantam ar BIT, kuram noteikta piekļuves vai starpsavienojumu tarifu regulēšanas saistība, Komisija var apturēt šo tarifu piemērošanu un noteikt tarifu augšējo robežu vai arī uzdot elektronisko sakaru komersantam koriģēt tarifus, ja Komisija konstatē, ka nav lietderīgi un samērīgi šim komersantam piemērot izmaksu aprēķināšanas saistības (tajā skaitā pienākumu tuvināt tarifus izmaksām un prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu) un šā likuma 42.panta trešo daļu.

8.2.5. Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam

ESL 44. panta pirmā daļa paredz, ka ja Komisija tirgus analīzes rezultātā secina, ka piekļuves atteikums vai nepamatoti piekļuves noteikumi var kavēt ilglaicīga un

konkurētspējīga mazumtirdzniecības tirgus izveidi vai tie neatbilst galalietotāju interesēm, tai ir tiesības komersantam ar BĪT noteikt, grozīt vai atcelt šādas saistības:

- 1) nodrošināt trešajām personām piekļuvi noteiktiem elektronisko sakaru tīkla elementiem vai iekārtām, tostarp piekļuvi elektronisko sakaru tīkla pasīvajiem elementiem, vai atsaistītu piekļuvi abonentlīnijām, lai citastarp atļautu nodrošināt operatora izvēles vai operatora iepriekšējas izvēles pakalpojumu vai atļautu abonentlīnijas tālākpārdošanu;
- 2) risināt sarunas ar komersantiem, kuri pieprasa piekļuvi;
- 3) nepārtraukt piekļuvi tiem noteiktajiem elektronisko sakaru tīkla elementiem vai iekārtām, kuriem tā jau nodrošināta iepriekš;
- 4) nodrošināt noteiktus vairumtirdzniecības pakalpojumus trešajām personām elektronisko sakaru mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanai;
- 5) nodrošināt piekļuvi tehniskajām saskarnēm vai būtiskām tehnoloģijām, kas nepieciešamas elektronisko sakaru pakalpojumu savietojamībai vai virtuālā tīkla pakalpojumiem;
- 6) nodrošināt iespēju izvietot elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanai izmantotajās telpās noteiktus elektronisko sakaru tīkla elementus vai nodrošināt cita veida infrastruktūras objektu kopīgu izmantošanu (tajā skaitā kabeļu kanalizācijas, elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanai izmantoto ēku vai antenu mastu un torņu kopīgu izmantošanu);
- 7) sniegt noteiktus elektronisko sakaru pakalpojumus (tajā skaitā tādus pakalpojumus, kas nepieciešami intelektuālā tīkla pakalpojumiem vai viesabonēšanai mobilajos elektronisko sakaru tīklos), kas nepieciešami, lai lietotājiem nodrošinātu pilnīgu elektronisko sakaru pakalpojumu savietojamību;
- 8) nodrošināt piekļuvi darbības atbalstsistēmām vai līdzīgām programmatūras sistēmām, kas nepieciešamas, lai uzturētu godīgu konkurenci elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanā;
- 9) savstarpēji savienot elektronisko sakaru tīklus vai elektronisko sakaru tīklu elementus vai iekārtas.

ESL 44.panta otrā daļa paredz, ka Komisija nosaka prasības attiecībā uz piekļuvi, starpsavienojumu, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuvi datu plūsmai un atsaistītas piekļuvi abonentlīnijām pamatpiedāvājumos iekļaujamo informāciju un šo pamatpiedāvājumu publicēšanu.

8.3. Komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

8.3.1. „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2”, SIA „BITE Latvija” un AS „Telekom Baltija” saistību efektivitātes analīze

Komisija jau ar 2002.gada 27.novembra lēmumu Nr.136 „Par telekomunikāciju uzņēmumiem ar būtisku ietekmi tirgū” noteica „Latvijas Mobilais Telefons” SIA un SIA „Tele2” būtisku ietekmi starpsavienojumu pakalpojumu tirgū. Komisija, ar 2003.gada 18.jūnija lēmumu Nr.154 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Mobilais Telefons SIA” starpsavienojuma līguma pamatpiedāvājuma apstiprināšanu” un ar 2003.gada 18.jūnija lēmumu Nr.152 „Par

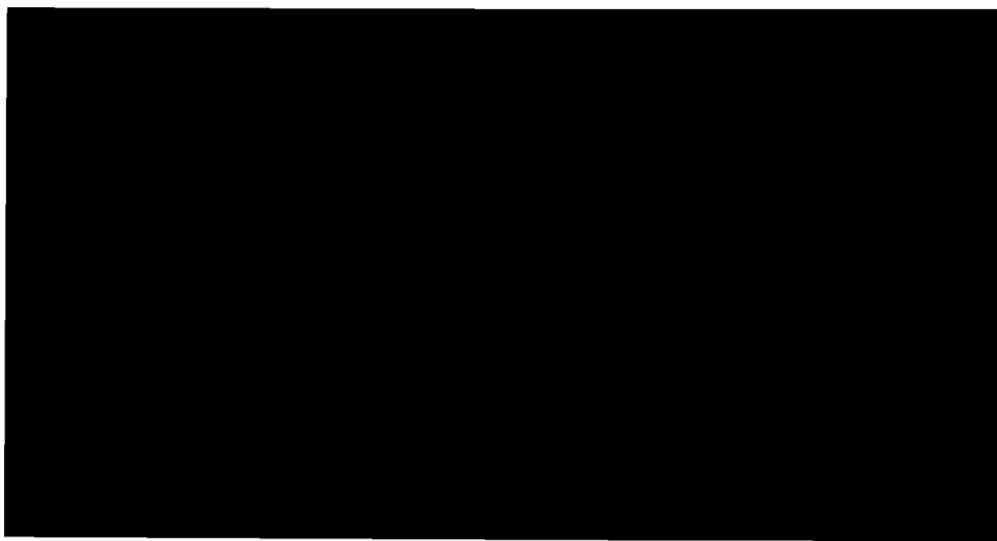
sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Tele2" starpsavienojuma līguma pamatpiedāvājuma apstiprināšanu", apstiprināja iepriekš minētajiem komersantiem starpsavienojuma pamatpiedāvājuma līgumu, kas jāpublicē tīmekļa vietnē normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

2005.gada stājās spēkā pirmais lēmums par „Latvijas Mobilais Telefons” SIA un SIA „Tele2” savienojumu pabeigšanas tarifu regulēšanu (Komisijas 2005.gada 8.jūnija lēmums Nr.140 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelekom”, „Latvijas Mobilais Telefons SIA” un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Tele2” starpsavienojumu pakalpojumu tarifu augšējo robežu”). Komisija 2009. gada 14.oktobra lēmumā Nr. 286 “Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Mobilais Telefons” savienojuma pabeigšanas tarifa augšējo robežu 2010.-2012.gadā” un 2009.gada 14.oktobra lēmumā Nr.287 “Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Tele2” savienojuma pabeigšanas tarifa augšējo robežu 2010.-2012.gadā” atkārtoti lēma par minēto komersantu savienojumu pabeigšanas tarifiem.

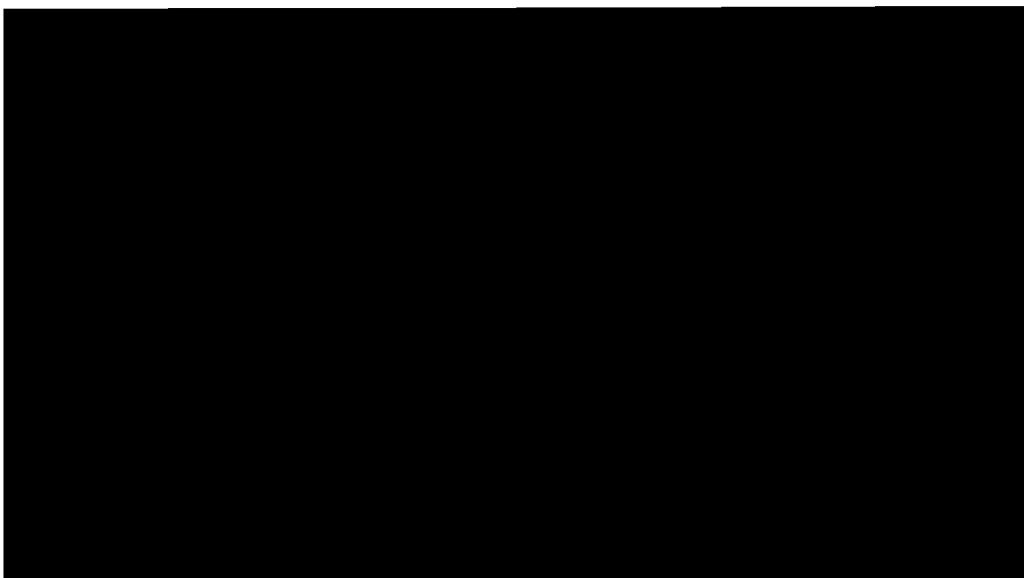
Komisija, ar Lēmumu Nr.259 un ar Lēmumu Nr.47 un Lēmumu Nr.49 noteica būtisku ietekmi starpsavienojumu pakalpojumu tirgū iepriekš minētajiem komersantiem. 2010.gada 24.februārī lēmumā Nr.70 “Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BITE Latvija” savienojuma pabeigšanas tarifa augšējo robežu 2010.-2012.gadā” lēma par SIA „BITE Latvija” savienojumu pabeigšanas tarifu.

Kopš tirgū ienāca SIA „BITE Latvija un kopš stājās spēkā lēmumi par savienojumu pabeigšanas tarifu regulēšanu, SIA „Tele2”, „Latvijas Mobilais Telefons” SIA un AS „Telekom Baltija” tirgus daļas svārstījās ar tendenci samazināties, bet SIA „BITE Latvija” tirgus daļa pakāpeniski pieauga (skat. 2.un 3.attēlu).

2.attēls. Tirgus daļas pēc ieņēmumiem tirgū Nr.7

3.attēls. Tirgus daļas pēc noslodzes tirgū Nr.7

AS „Telekom Baltija” izmanto CDMA tehnoloģiju. 2008.gadā tirgus daļa pēc ieņēmumiem tirgū Nr.7 samazinājās un ir ■■■% un pēc noslodzes – ■■■%.

Ņemot vērā informāciju par tirgus analīzi par 2008. un 2009. gadu (2.pielikums), Komisija uzskata, ka AS „Telekom Baltija” tirgus daļa pēc ieņēmumiem tirgū Nr.7 arī nākotnē būtiski nepieaugs.

8.3.2. „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2”, SIA „BITE Latvija” un AS „Telekom Baltija” uzliktās saistības

Ņemot vērā tirgus Nr.7 analīzes rezultātus, Komisija neuzskata, ka ir nepieciešams grozīt vai atcelt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA ar Lēmumu Nr.257, SIA „Tele2” ar Lēmumu Nr.258 un SIA „BITE Latvija” ar Lēmumu Nr.49 šādas noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus:

1. Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam

Piekļuves tirgus trūkums ir būtisks šķērslis ienākšanai Ieteikumā minētajā tirgū Nr.7. Piekļuves pienākuma noteikšanas mērķis komersantam ar BIT ir šī šķēršļa likvidācija.

2. Caurredzamības saistības

Caurredzamības saistība nodrošina skaidrus pasākumu plānošanas apstākļus komersantiem, kas pieprasa starpsavienojumu pakalpojumus no „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2” un SIA „BITE Latvija”. Zinot iespējamās izmaksas, komersanti var plānot starpsavienojuma ekspluatācijas uzsākšanu un arī ienākšanu tirgū, vai balstoties uz ekonomiskiem apsvērumiem plānot to turpmāko attīstību.

3. Vienlīdzīgas attieksmes saistības

Ievērojot vienlīdzīgas attieksmes saistību, „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2” un SIA „BITE Latvija” nodrošina, ka tā BIT, netiek izmantota, lai:

- īstenotu nevienlīdzīgu attieksmi pret citiem komersantiem;

- kropļotu citu komersantu konkurētspēju vai, lai negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus tirgū.

4. *Tarifu regulēšanas saistības*

Starpsavienojumu tarifs ir būtisks izmaksu komponents ikvienam komersantam - gan fiksētās izmaksas (tīklu starpsavienojuma līnijas izmaksas), gan mainīgās izmaksas (starpsavienojumu pakalpojumu tarifi). Piemērojot citiem komersantiem augstus tarifus komersants ar būtisku ietekmi situācijā, kad tarifi nebūtu regulēti, varētu radīt šķēršļus ienākšanai starpsavienojumu tirgos. Papildus komersants ar BIT varētu izmantot nepietiekamo cenu starpību (starpsavienojumu izmaksas vairumtirdzniecības pusē un, piemēram, galalietotāja balss telefonijas cenas mazumtirdzniecības pusē), lai ierobežotu konkurenci un kavētu komersantiem ienākšanu vai attīstību tirgū.

Tarifu regulēšana var nodrošināt, ka „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2” un SIA „BITE Latvija”, pirmkārt, nevar izmantot nepietiekamo cenu starpību un, otrkārt, garantēt „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2” un SIA „BITE Latvija” izmaksu un peļņas uzraudzību.

5. *Atdalītas finanšu uzskaites saistības*

Atdalītas finanšu uzskaites saistības ierobežo, komersanta ar BIT iespējas neievērot vienlīdzīgas attieksmes saistības. Tam papildus, atdalīta finanšu uzskaites saistība dod Komisijai iespējas kontrolēt tarifu regulēšanas noteikumu ievērošanu. Piemēram, Komisija var izvērtēt, vai komersants ar BIT izmanto šķērssubsidēšanu starp regulētiem un neregulētiem pakalpojumiem.

8.3.3. AS „Telekom Baltija”

Ņemot vērā tirgus Nr.7 analīzes rezultātus, Komisija uzskata, ka ir nepieciešams papildināt AS „Telekom Baltija” ar Lēmumu Nr.259 šādas noteiktās saistības, pienākumus:

1) *Caurredzamības saistības*

Komisija AS „Telekom Baltija” nosacīja pienākumu publiskot un iesniegt Komisijai starpsavienojumu tarifus vismaz desmit dienas pirms to stāšanās spēkā.

AS „Telekom Baltija” jāpublicē un jāiesniedz Komisijai informācija par šādiem starpsavienojumu pakalpojumu tarifiem:

- balss savienojuma ierīkošana to pabeigšanai komersanta tīklā;
- par balss savienojuma minūtes pabeigšanu.

Saistības ierobežo AS „Telekom Baltija” iespējas ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli tirgū un samazina ekonomiskās barjeras ienākšanai tirgū.

2) *Vienlīdzīgas attieksmes saistības*

Ievērojot vienlīdzīgas attieksmes saistību, „AS „Telekom Baltija” nodrošina, ka tā BIT, netiek izmantota, lai:

- īstenotu nevienlīdzīgu attieksmi pret citiem komersantiem salīdzinājumā ar saistītajiem komersantiem vai AS „Telekom Baltija”;

- kropļotu citu komersantu konkurētspēju vai, lai negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus tirgū.

Komisija Lēmumā Nr. 259 ņēma vērā, ka AS „Telekom Baltija” sāka piedāvāt pakalpojumus 2004.gada 15.novembrī. Komisija Lēmumā Nr.259 pieņēma, ka AS „Telekom Baltija” tirgus daļa pieaugtu turpmākajos gados, tādā veidā mainot konkurences situāciju tirgū. Tirgus analīzes otra kārta apgāza Komisijas hipotēzi, jo pēdējos gados AS „Telekom Baltija” tirgus daļa tirgū Nr.7 ne tikai nepieauga, bet pat samazinājās.

Ņemot vērā situāciju tirgū Nr.7, Komisija konstatē, ka ir nepieciešams noteikt AS „Telekom Baltija” ar BIT līdzās caurredzamības un vienlīdzīgas attieksmes saistībām vēl šādu jaunu saistību:

1. Tarifu regulēšanas saistības

Starpsavienojumu tarifs ir būtisks izmaksu komponents ikvienam komersantam - gan fiksētās izmaksas (tīklu starpsavienojuma līnijas izmaksas), gan mainīgās izmaksas (starpsavienojumu pakalpojumu tarifi). Piemērojot citiem komersantiem augstus tarifus komersants ar būtisku ietekmi situācijā, kad tarifi nebūtu regulēti, varētu radīt šķēršļus ienākšanai starpsavienojumu tirgos. Papildus komersants ar BIT var izmantot nepietiekamo cenu starpību (starpsavienojumu izmaksas vairumtirdzniecības pusē un piemēram galalietotāja balss telefonijas cenas mazumtirdzniecības pusē), lai ierobežotu konkurenci un kavētu komersantiem ienākšanu vai attīstību tirgū. Ņemot vērā citu komersantu faktiskos pabeigšanas tarifus ir redzams, ka ir komersanti, kuri reāli izmanto minēto cenu starpību.

Līdz ar to ir nepieciešams noteikt AS „Telekom Baltija” savienojuma pabeigšanas savā tīklā tarifu augšējo robežu līdzvērtīgā līmenī kā „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2” un SIA „BITE Latvija”.

Tarifu regulēšana nodrošinās, ka AS „Telekom Baltija” nevarēs izmantot nepietiekamo cenu starpību.

Komisija plāno, ka AS „Telekom Baltija” tarifu regulēšanas saistība stāsies spēkā sešu mēnešu laikā no lēmuma par tarifu regulēšanas saistības pieņemšanas brīža.

2. Citas saistības

Komisija uzskata, ka piemērot citas saistības AS „Telekom Baltija” nav nepieciešams, jo:

- Lai gan AS „Telekom Baltija” no 2008.gada 1.aprīļa samazināja vairumtirdzniecības tarifu visiem komersantiem savienojumu pabeigšanai AS „Telekom Baltija” tīklā līdz 0,062 Ls (minūtē)
- un ņemot vērā tirgus attīstību un AS „Telekom Baltija” mazo tirgus daļu,

Komisija uzskata, ka būtu nesamērīgi piemērot AS „Telekom Baltija” saistības tādā apjomā, kādā tās ir piemērotas „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2” un SIA „BITE Latvija”. Ņemot vērā komersantu īpatsvaru, tas būtu pārlietu liels slogs.

8.3.4. Komersanti, kuri nesen ienāca tirgū

Ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, Komisija uzskata, ka nepieciešams noteikt saistības un pienākumus šādiem komersantiem.

1. SIA „Amber Telecom”
Brīvības iela 104-7, Rīga, LV-1001
2. AS „BALTICOM”
Straupes iela 5 k-3, Rīga, LV-1073
3. SIA „Camel Mobile”
Mūkusalas iela 41, Rīga, LV-1004
4. SIA „CSC TELECOM”
Cēsu iela 31, Rīga, LV-1012
5. SIA „ECO Solutions”
Duntes iela 6, Rīga, LV-1013
6. SIA „INTERNETA PASAULE”
Brīvības gatve 214M-2, Rīga, LV-1039
7. SIA „Master Telecom”
Brīvības gatve 214M-2, Rīga, LV-1039
8. SIA „Radio Telecommunication Network”
Cēsu iela 31, Rīga, LV-1012
9. SIA „Rigatta”
Cīradeles iela 2-516, Rīga, LV-1010
10. SIA „SOTUS”
Vidzemes aleja 5-41, Rīga, LV-1024
11. SIA „Telegrupa Baltijā”
Cēsu iela 31 k-3, Rīga, LV-1012
12. SIA „Tivi”
Avotu iela 30-3, Rīga, LV-1009

Ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, Komisija uzskata, ka iepriekš minētiem komersantiem nepieciešams noteikt šādas saistības un pienākumus:

1. Caurredzamības saistības

Komisija nosaka pienākumu publiskot un iesniegt Komisijai starpsavienojumu tarifus vismaz desmit dienas pirms to stāšanās spēkā. Komersantiem jāpublicē un jāiesniedz Komisijai informācija par šādiem starpsavienojumu pakalpojumu tarifiem:

1. savienojuma ierīkošana to pabeigšanai komersanta tīklā;
2. par savienojuma minūtes pabeigšanu.

Saistība ierobežo komersanta ar BIT iespējas izmantot BIT un samazina ekonomiskās barjeras ienākšanai tirgū.

Komersantiem, kuri plāno ienākt tirgū saistība nodrošinās skaidru priekšstatu par plānotajām izmaksām.

Pienākums izstrādāt un publicēt starpsavienojuma pamatpiedāvājumus iepriekš minētajiem komersantiem ir nesamērīgs. Pamatpiedāvājumu izstrāde un publiskošana uzskatāma par pārlietu lielu slogu un varētu veidot jaunus šķēršļus ienākšanai tirgū.

2. Tarifu regulēšanas saistības

Starpsavienojumu tarifs ir būtisks izmaksu komponents ikvienam komersantam - gan fiksētās izmaksas (tīklu starpsavienojuma līnijas izmaksas), gan mainīgās izmaksas (starpsavienojumu pakalpojumu tarifi). Piemērojot citiem komersantiem augstus tarifus komersants ar būtisku ietekmi situācijā, kad tarifi nebūtu regulēti, varētu radīt šķēršļus ienākšanai starpsavienojumu tirgos. Papildus komersants ar BIT varētu izmantot nepietiekamo cenu starpību (starpsavienojumu izmaksas vairumtirdzniecības pusē un piemēram galalietotāja balss telefonijas cenas mazumtirdzniecības pusē), lai ierobežotu konkurenci un kavētu komersantiem ienākšanu vai attīstību tirgū. Ņemot vērā citu komersantu faktiskos pabeigšanas tarifus ir redzams, ka ir arī jaunienācēji, kuri reāli izmanto minēto cenu starpību.

Līdz ar to ir nepieciešams noteikt citiem komersantiem ar BIT savienojuma pabeigšanas savā tīklā tarifu bez pievienotās vērtības nodokļa augšējo robežu līdzvērtīgā līmenī kā „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „Tele2” un SIA „BITE Latvija”.

Tarifu regulēšana nodrošinās, ka citi komersanti ar BIT nevar izmantot nepietiekamo cenu starpību.

Komisija plāno, ka komersantiem, kuri nesēn ienāca tirgū, minētās saistības stāsies spēkā sešu mēnešu laikā no lēmuma par būtisku ietekmi balss savienojumu pabeigšanas individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tirgū pieņemšanas brīža.

3. Citas saistības

Komisija uzskata, ka piemērot citas saistības iepriekš minētajiem komersantiem nav nepieciešams, jo:

- ņemot vērā komersantu īpatsvaru, tas būtu pārlietu liels slogs un varētu veidot jaunus šķēršļus ienākšanai tirgū.
- nav nepieciešams uzlikt vienlīdzīgas attieksmes saistības:
Vienlīdzīgas attieksmes saistības varētu pat ierobežot iepriekš minētajiem komersantiem ar BIT konkurences spējas. Vienlīdzīgas attieksmes saistības kavē to, ka minētie komersanti ar BIT attīsta un izmanto savstarpēji jaunus tarifu modeļus, piemēram „savienojumu pabeigšana bez maksas” (*bill and keep*). Maziem komersantiem ir lielākas tīkla izmaksas par vienu maršrutēto minūti, jo maziem komersantiem pietrūkst mēroga un apjoma ekonomikas. Izmantojot *bill and keep* modeli, komersanti ar apmēram līdzīgu noslodžu apjomu var vienoties attiekties no savienojumu pabeigšanas maksas aprēķināšanas, lai ietaupītu uzskaites izmaksas. No vienlīdzīgas attieksmes saistības var rasties šāda situācija: komersants A vienojas ar komersantu C par

„savienojumu pabeigšanu bez maksas”, jo abiem ir līdzīgas noslodzes. Pēc tam komersants B, kas maršrutē lielāku noslodzes apjomu uz komersanta B tīklu nekā komersants B uz komersanta A tīklu, pieprasa, pamatojoties uz vienlīdzīgas attieksmes principu, no komersanta B „savienojumu pabeigšanu bez maksas”. Gadījumā, ja komersants A ir spiests tam piekrist, tas nonāk situācijā, kur tas cietīs zaudējumus un varbūt pat konkurētspēju.

Komisija novēros, vai kādu saistību piemērošana vai nepiemērošana neveido problēmas konkrētajā tirgū vai netiek ierobežota konkurences attīstība. Ņemot vērā tirgus attīstību, Komisijai ir tiesības piemērot jaunas, atcelt vai grozīt esošās saistības komersantiem ar BIT.

9. EK piezīmes

Pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvas 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem 7.panta 3.punktā paredzētajiem paziņojumiem, EK ir izteikusi Komisijai piezīmes attiecībā uz tirgu Nr.7.

9.1. Pirmajā tirgus analīzes kārtā izteiktās piezīmes

Ar 2006.gada 25.augusta vēstuli Nr. SG-Greffe (2006) D/204781 EK izteica šādas piezīmes:

- **Tirgus analīze attiecībā uz SIA „BITE Latvija” sniegtajiem mobilo savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem.** EK atzīmē, ka Komisija nav veikusi attiecīgā tirgus analīzi attiecībā uz SIA „BITE Latvija” sniegtajiem savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem. Tādēļ EK aicina Komisiju iespējami drīz veikt tirgus analīzi attiecībā uz šo konkrēto uzņēmumu.
- **Efektīva izmaksu uzskaites metodika.** Attiecībā uz tarifu tuvināšanu izmaksām un dalītās uzskaites principa īstenošanu EK atzīmē, ka Komisijas 2005. gada 30. novembra lēmums nav sevišķi detalizēts. Lai nodrošinātu efektīvu cenu regulēšanu, EK aicina Komisiju iespējami drīz izstrādāt pašas izmaksu modeli. Šajā sakarā EK uzsver, ka savienojuma pabeigšanas tarifiem būtu jābūt simetriskiem un ka asimetrija, kas dažos gadījumos ir pieļaujama, ir pienācīgi jāpamato. Tādēļ, lai Latvijā nodrošinātu minētā principa turpmāku ievērošanu, izmaksu modelī (piemēram, izmantojot *FL-LRIC* metodiku) jāņem vērā efektīva operatora izmaksas.

Ar 2007.gada 26.janvāra vēstuli Nr. SG-Greffe (2007) D/200352 EK izteica šādas piezīmes:

- **Atšķirīgi mobilo savienojumu pabeigšanas tarifi:** EK atgādina Komisijai, ka savienojumu pabeigšanas tarifiem būtu jābūt simetriskiem un ka asimetrija ir pienācīgi jāpamato. Komisija ir atzinusi, ka dažos izņēmuma gadījumos asimetrija var būt pamatota objektīvu izmaksu atšķirību dēļ, ko attiecīgie operatori nevar ietekmēt. Tāds pamatojums varētu būt objektīvas tīkla darbības izmaksu atšķirības vai ievērojamas atšķirības attiecībā uz laiku, kad operatori ienākuši tirgū. EK atzīmē, ka SIA „BITE Latvija” patiesi uzsācis darbību tirgū tikai nesen, kas varētu attaisnot savienojumu pabeigšanas tarifu pagaidu

asimetriju. Tomēr EK aicina Komisiju nodrošināt, lai attiecībā uz visu operatoru savienojumu pabeigšanas tarifiem tiktu ņemta vērā prasība ar laiku panākt efektivitāti. Ņemot vērā to, cik svarīga ir efektivitāte un konsekvence, regulējot mobilo savienojumu pabeigšanas tarifus, EK rosina Komisijai turpmāk cieši sadarboties ar Eiropas regulatoru grupu, lai panāktu šī jautājuma saskanīgu risinājumu visā ES.

9.2. Otrajā tirgus analīzes kārtā izteiktā piezīmes

Ar 2010.gada 4.februāra vēstuli Nr. SG-Greffe (2010) D/1343 EK izteica šādas piezīmes attiecībā uz tirgus Nr.7 analīzi:

- **Asimetriski reglamentējošie līdzekļi.** Komisija neplāno AS "Telekom Baltija" uzlikt saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam un tarifu regulēšanu. EK atgādina, ka saistībām, kas piemērotas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām un to savstarpēju savienojumu, jāpamatojas uz konstatētās problēmas iezīmēm, jābūt proporcionālām un pamatotām. Apstākļos, ja ir iespējams, ka konstatētās tirgus nepilnības būs vienādas visos tirgos, un ja ir plānots piemērot dažādus reglamentējošos līdzekļus dažādiem operatoriem, kas darbojas līdzīgi definētos tirgos, šādai atšķirīgai attieksmei jābūt pienācīgi pamatotai.

EK ņem vērā gan to, ka AS "Telekom Baltija" ir krietni mazāks uzņēmums, gan Komisijas atzinumu, ka izmaksu aprēķināšanas saistību noteikšana šim mazākajam operatoram radītu lieku administratīvo slogu, kālab to var uzskatīt par nesamērīgu. Tomēr EK uzsver, ka AS "Telekom Baltija", gluži tāpat kā citi mobilā elektronisko sakaru tīkla operatori, savā tīklā ir monopolists attiecībā uz savienojumu pabeigšanu, tāpēc tam parasti ir iespējas un motivācija noteikt savienojumu pabeigšanas tarifus, kas ir augstāki par izmaksām. Šajā sakarā Komisija apgalvo, ka tas, ka AS "Telekom Baltija" ir uzlikta vienlīdzīga attieksmes saistības un ka AS "Telekom Baltija" ir motivācija noslēgt starpsavienojuma līgumus ar citiem operatoriem, ir pietiekami, lai nodrošinātu, ka arī AS "Telekom Baltija" ievēro pakāpeniskas tarifu samazināšanas plānu, kas noteikts citiem operatoriem. Komisija atzīmē, ka tā cieši uzraudzīs norises tirgū un iejauksies, ja tas būs nepieciešams.

Lai gan EK atzīst, ka operatoriem parasti ir ekonomiska motivācija noslēgt starpsavienojuma līgumus, tā uzskata, ka ar komerciāliem nolīgumiem nav iespējams novērst visas iespējamās tirgus nepilnības, kas konstatētas savienojumu pabeigšanas tirgos. Zināmos apstākļos operatori pat var uz laiku liegt savienojumu pabeigšanu, lai panāktu augstākus savienojumu pabeigšanas tarifus, īpaši tad, ja tiem nav uzlikts tarifu regulēšanas pienākums (kā AS "Telekom Baltija" gadījumā), vai lai bloķētu tirgu attiecībā uz specifiskiem starpsavienojuma veidiem.

Kā minēts 7. apsvērumā Ieteikumā par savienojuma pabeigšanas tarifiem, vispiemērotākais veids, kā vidējā termiņā risināt konkurences problēmas šajā tirgū, ir orientēšanās uz izmaksām. Savienojumu pabeigšanas tarifu noteikšanu, vadoties pēc izmaksām, var nodrošināt arī ar citiem paņēmieniem, ja rezultātā

tiek noteikti tādi savienojumu pabeigšanas tarifi, kas sekmē efektivitāti, konkurenci un nāk par labu patērētājam. Tāpēc Komisija aicina SPRK apsvērt, vai arī AS "Telekom Baltija" nepiemērot saistības par efektīvu piekļuvi un tarifu regulēšanu.

- **Ierosinātā izmaksu aprēķināšanas metodika mobilo savienojumu pabeigšanas tarifiem.** EK atgādina Komisijai, ka savienojumu pabeigšanas tarifi jānosaka, vadoties pēc izmaksām, kādas rastos efektīvam operatoram, kas sniedz konkrēto pakalpojumu. Savienojumu pabeigšanas tarifi, kas ir lielāki par izmaksām, var radīt konkurences izkropļojumus to operatoru starpā, kam ir asimetriskas datu plūsmas. Lai noteiktu izmaksas, kādas rodas efektīvam operatoram, EK savienojumu pabeigšanas tarifu noteikšanā ieteikusi izmantot augšupejošu progresīvu ilgtermiņa pieauguma izmaksu modeli (FL-LRIC). Tomēr prasība šādu modeli izstrādāt līdz 2012. gadam dažiem regulatoriem, kam ir mazāk resursu, var izrādīties grūts uzdevums. Tāpēc ir iespējams pagaidu tarifu noteikšanā izmantot citas metodikas, ja vien rezultāts ir saskanīgs ar Ieteikumu par savienojuma pabeigšanas tarifiem.

Komisija ir nodomājusi trīs lielāko mobilā tīkla operatoru mobilo savienojumu pabeigšanas tarifu regulēšanā izmantot salīdzinošās novērtēšanas metodi. Konkrētāk, Komisija ir nodomājusi nodrošināt, ka mobilo savienojumu pabeigšanas tarifi Latvijā nepārsniedz vidējos tarifus, ko noteikuši citi regulatori, kuri izmanto izmaksu metodiku, kas ieteikta Ieteikumā par savienojuma pabeigšanas tarifiem. Tomēr, nosakot pagaidu tarifus tās ierosinātajā pakāpeniskas tarifu samazināšanas plānā, Komisija atsaucas uz konkrētiem tarifiem, kas minēti Ieteikumā par savienojuma pabeigšanas tarifiem un tam pievienotajos dokumentos (piemēram, uz tarifu diapazonu 2,5–5,5 eurocenti par minūti). Šajā sakarā jāatzīmē, ka šādus hipotētiskus skaitļus (jo īpaši 5,5 eurocentu vērtību, kura raksturo situāciju, kad Ieteikums par savienojuma pabeigšanas tarifiem nav izpildīts) nevar ņemt par pamatu, nosakot mobilo savienojumu pabeigšanas tarifus noteikta tirgus regulēšanas kontekstā. Patiešām, EK ir vairākkārt apgalvojusi, ka, izmantojot salīdzinošo novērtēšanu, ir jābūt atsaucei uz savienojumu pabeigšanas tarifiem, kas balstīti uz izmaksām un kuros ņemti vērā efektivitātes apsvērumi, lai veicinātu efektivitāti, konkurenci un izdevīgumu patērētājiem.

Tāpēc EK aicina Komisiju nodrošināt, ka salīdzinošās novērtēšanas gadījumā par atsauci tiek izmantotas tikai tās valstis, kurās izmanto tādu metodiku, kas nodrošina pienācīgu un pamatotu bāzi aprēķiniem par efektīvām izmaksām. Komisija uzskata, ka tas pavērtu iespēju tam, ka mobilo savienojumu pabeigšanas tarifi Latvijā straujāk tuvinās efektīvam līmenim. Tas savukārt ļautu izvairīties no pēkšņa krituma vai nepienācīgi straujas tarifu samazināšanas pārejas perioda beigās, kas paredzēts Ieteikumā par savienojuma pabeigšanas tarifiem, kurā noteikts, ka līdz 2012. gada 31. decembrim visu operatoru mobilo savienojumu pabeigšanas tarifiem jābūt efektīvu izmaksu līmenī.

Visbeidzot, ņemot vērā, cik liela nozīme ir mobilo savienojumu pabeigšanas tarifu efektīvam un saskanīgam regulējumam visā ES, un ņemot vērā Ieteikumu par savienojuma pabeigšanas tarifiem, EK aicina Komisiju pārskatīt tās izmaksu aprēķināšanas metodi un saskaņot to ar ieteiktajiem izmaksu aprēķināšanas principiem nākamajā tirgus analīzes kārtā par mobilo savienojumu pabeigšanas

tirgiem Latvijā. Šajā sakarā EK atzinīgi vērtē Komisijas nodomu 2013. gadā ieviest augšupejošo pieauguma izmaksu modeli.

10. Nacionālā konsultācija

Šī ziņojuma publicējamā versija pēc apstiprināšanas publicēta Komisijas tīmekļa vietnē, paredzot termiņu priekšlikumu un komentāru sniegšanai. Atbilstošs paziņojums par konsultāciju uzsākšanu publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

11. Konkurences padomes viedoklis

Šis ziņojums nosūtīts Konkurences padomei priekšlikumu un komentāru sniegšanai. Pēc tā saņemšanas, ziņojums tiks papildināts ar Konkurences padomes viedokli.

12. Secinājumi

Ņemot vērā, ka:

- situācija savienojumu pabeigšanas pakalpojumu mobilajos elektronisko sakaru tīklā tirgos pēdējos gados ir mainījusies, tirgū ienākot mobilajiem virtuālajiem operatoriem. Ir arī tādi mobilie virtuālie operatori, kuri ir noteikuši pārmērīgi augstu savienojuma pabeigšanas tarifu, tādējādi negatīvi ietekmējot konkurences apstākļus tirgū;
- SIA „Tele2” tirgus daļas savienojumu pabeigšanas pakalpojumu mobilajos elektronisko sakaru tīklā tirgos 2009. gadā joprojām bija [redacted] % pēc ieņēmumiem un [redacted] % pēc minūtēm);
- „Latvijas Mobilais Telefons” SIA tirgus daļas savienojumu pabeigšanas pakalpojumu mobilajos elektronisko sakaru tīklā tirgos 2009. gadā bija [redacted] % pēc ieņēmumiem un [redacted] % pēc minūtēm);
- SIA „Tele2”, „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, AS „Telekom Baltija” tirgus daļas savienojumu pabeigšanas pakalpojumu mobilajos elektronisko sakaru tīklā tirgos samazinājās attiecīgi par [redacted]%, [redacted]% un [redacted]% pēc minūtēm 2009.gadā attiecībā pret 2008.gadu. Tajā pat laikā SIA „BITE Latvija” tirgus daļas savienojumu pabeigšanas pakalpojumu mobilajos elektronisko sakaru tīklā tirgos pieauga par [redacted]%;
- sakarā ar jaunu sistemātiku tirgus analīzē tirgū Nr.7, kurā ņem vērā starpsavienojuma līgumus par savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem mobilajos elektronisko sakaru tīklos un mobilo numerāciju, par tirgus dalībniekiem kļuvuši virkne komersantu, kas nodrošina savienojumu pabeigšanas pakalpojumus mobilajos elektronisko sakaru tīklos;

Komisija secina, ka:

- Balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos ir individuāla tīkla tirgus. Komersantiem, kas darbojas šajā tirgū ir 100% tirgus daļa attiecīgajā tirgū;
- piekļuves tirgus trūkums joprojām ir būtisks šķērslis ienākšanai savienojumu pabeigšanas pakalpojumu mobilajos elektronisko sakaru tīklos tirgū Nr.7;
- SIA „Tele2” un „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, AS „Telekom Baltija” un SIA „BITE Latvija” joprojām atrodas dominējošā stāvoklī tirgū Nr.7;

- nepastāvēt esošai regulēšanai, SIA „Tele2” „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, SIA „BITE Latvija” un AS „Telekom Baltija” būtu iespēja izmantot savu dominējošo stāvokli, lai:
 - īstenotu nevienlīdzīgu attieksmi pret citiem komersantiem;
 - kropļotu citu komersantu konkurētspēju vai, lai negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus tirgū;
- ir nepieciešams, ka SIA „Tele2”, „Latvijas Mobilais Telefons” SIA un SIA „BITE Latvija” nodrošina skaidrus pasākumu plānošanas apstākļus komersantiem, kas pieprasa starpsavienojumu pakalpojumus;
- ir nepieciešams turpināt regulēt SIA „Tele2”, „Latvijas Mobilais Telefons” SIA un SIA „BITE Latvija” savienojumu pabeigšanas pakalpojumu un ar to saistīto pakalpojumu tarifus, lai pirmkārt, tā nevarētu izmantot nepietiekamo cenu starpību un, otrkārt, garantētu SIA „Tele2”, „Latvijas Mobilais Telefons” SIA un SIA „BITE Latvija” izmaksu un peļņas uzraudzību;
- ir nepieciešams ierobežot SIA „Tele2”, „Latvijas Mobilais Telefons” SIA un SIA „BITE Latvija” iespējas neievērot vienlīdzīgas attieksmes saistības;
- ir nepieciešams ierobežot citu komersantu ar BIT tai skaitā iespējas izmantot savu dominējošo stāvokli, lai kropļotu citu komersantu konkurētspēju vai, lai negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus tirgū;
- ir nepieciešams noteikt citiem komersantiem ar BIT savienojumu pabeigšanas tarifus augšējo robežu līdzvērtīgā līmenī kā tā ir noteikta SIA „Tele2”, „Latvijas Mobilais Telefons” SIA un SIA „BITE Latvija”;
- ņemot vērā komersantu īpatsvaru, nav nepieciešams uzlikt citiem komersantiem ar BIT citas saistības, jo tas būtu pārāk liels un nesamērīgs slogs.

Ievērojot iepriekš minēto Komisija:

- neuzskata, ka ir nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Tele2”, „Latvijas Mobilais Telefons” SIA un SIA „BITE Latvija” noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus;
- redz nepieciešamību noteikt jaunas saistības AS „Telekom Baltija” tarifu regulēšanas saistības veidā;
- redz nepieciešamību noteikt caurredzamības un tarifu regulēšanas saistības citiem komersantiem ar BIT, kuri ir ienākuši tirgū Nr.7 pēdējos trīs gados.

Saīsinājumi

2G: (*2nd generation*) mobilā tīkla otrā paaudze, tas ir GSM un DCS;

3G: (*3rd generation*) mobilā tīkla trešā paaudze, tas ir UMTS un CDMA

CDMA: (*code division multiple access*) kooddales daudzkārša piekļuve

DCS: (*digital cellular system*) ciparu šūnu sakaru sistēma

EK: Eiropas Komisija

ESL: Elektronisko sakaru likums

GPRS: (*general packet radio service*) vispārējais pakešu radiopakalpojums

GSM: (*global system for mobile communications*) globālā mobilo sakaru sistēma

PP: Pieslēguma punkts

SMS: (*short message service*) īsziņa

SP: Starpsavienojumu punkts

UMTS: (*universal mobile telecommunications service*) universālā mobilo telesakaru sistēma